

Ste. 23. Leto V.
Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev

STUDIJSKA KNJIZNICA
NOVO MESTO

list

in Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Ko se je vrnil iz Grčije, je predsednik Tito v enem izmed pozdravnih govorov dejal: »Delo, ki smo ga uresničili in ki bo kmalu popolnoma dovršeno tudi s formalno sklenitvijo zveze, ni koristno samo narodom na Balkanu, marveč je hkrati močan činitelj za ohranitev miru na svetu.«

Tako uspešno opravljena pot je lahko v ponos vsej naši politiki, pomeni pomemben korak naprej v razvoju balkanskih držav in služi za zgled ostalemu svetu, ki ne najde pravega načina mednarodnega sodelovanja in sožitja. Zato ni prav nič čudno, če so že marsikje ugotovili, da je ideja o ustanovitvi posvetovalne balkanske skupščine mnogo obetajli primer za zainteresirane države, ki iščejo skupno pot evropskega sodelovanja. V Atenah so se grški in jugoslovanski državni in soglasju s turskim predstavnikom domeni, da bodo vse tri države s posvetovalni urejale medsebojna vprašanja. Hkrati z bližnjim formalnim podpisom balkanske zveze na posvetovalni zunanji ministrov treh držav, začne že delovati novi demokratični organi, ki bodo še čvrsteje povežali naše sodelovanje.

Posebej pa je treba poudariti odnose, na katerih lahko temelji tako sodelovanje, za kakršnega so se odločile balkanske države. Kajti pri tem gre za spoštovanje polne enakopravnosti, za posledno priznanje lastnega razvoja vsake države, za njeno neodvisnost in svobodo — skratka je mogoče reči, da je edini cilj tega sodelovanja ohranitev miru in zagotovitev skupne varnosti. Prav zato ker nimajo balkanske države nikakih drugih težej, se tako uspešno razvija njihovo sodelovanje in je doseglo že tako priznane rezultate. Prav nič jih tudi ne ovira, da imajo različno družbeno ureditev, saj se njihovo združevanje tiče izključno skupnih meddržavnih koristi, ki jih ne morejo ovirati ozki sebični, propagandni ali celo izkoriščevalski nameni. Po svojem pomenu je sodelovanje balkanskih držav daleč prešlo meje teh treh držav, zlasti pa je v zvezi z obiskom predsednika Tita v Grčiji in tam sprejetimi sklepi postalo predmet splošnega odobravanja in hvaležna oblika posnemanja.

Razvoj mednarodnega položaja po svetu, ki navzile ženevski konferenci ne pride iz vseh mogočih zagat, govori čedalje bolj v prid združevanju balkanskih držav. Ta zveza je postala že tako pomemben činitelj, da so mu po vseh državah — razen nekaterih izjem tako na Vzhodu kot na Zahodu, zlasti v Italiji — v zadnjih dneh posvetili zelo odobravajoče komentarje. Precejšen delež tega pa gre prav na račun Jugoslavije, ki je dala pobudo zbliznanju z Grčijo in Turčijo.

Ko smo že omenili ženevsko konferenco, kamor so še vedno s precejšnjimi upi uprte oči mirovljubnega človeštva, moramo vsaj na kratko povzeti njene zadnje rezultate. Bistvena napredka ni bilo, zlasti v korejskem vprašanju se niso na zadnjih sejah prav nič zblížili v svojih stališčih. Glede Indokine so dosegli vsaj sporazum o neposrednih vojaških razgovorih obeh sprtih strani, kar odpira nekoliko več upanja, da bodo našli skupno stališče za prekinitev sovražnosti in s tem odprli pot mirovnim pogajanjem.

Letošnji gospodarski načrti Bele krajine

Po objavi zakona o družbenem planu republike Slovenije za leto 1954, ki predvideva pomoč v obliki investicijskih kreditov tudi gospodarsko pasivnim okrajem v Sloveniji, se je naš dopisnik pozanimal o porazdelitvi investicijskih kreditov Beli krajini pri predsedniku gospodarskega sveta OLO v Črnomlju tov. Niku Belopavliču. Postregel mu je s podatki, ki razčlenjujejo letošnji gospodarsko perspektivo Bele krajine. Ljudska skupščina LRS je iz sklada za pomoč pasivnim okrajem dodelila črnomaljskemu okraju 416 milijonov dinarjev za gospodarske investicije. Ta številka dovolj jasno potrjuje, da v socialistični družbeni ureditvi Bela krajina ni pozabljena, ampak da gre do napori naše ljudske oblasti za tem, da bi nekoč pasivna in odmaknjena deželica med Gorjanci in Kolpo v našem gospodarskem razvoju ne zaostajala za drugimi okraji. Iz teh investicijskih kreditov, ki se bodo še v letošnjem letu izrabili za izboljšanje gospodarske ravni v Beli krajini, se bodo finančno napajala belekranjska gospodarska podjetja in industrijski objekti, obrestno mero in rok vračila pa bo določil okrajni ljudski odbor v Črnomlju. Predvideno pa je, da bodo v bodoče ostala vsa finančna sredstva v okraju, saj bodo industrijska in obrtna podjetja s poživljeno in modernizirano gospodarsko dejavnostjo lahko vračala investicijske kredite okraju v sklad okrajnih investicij. Pri pametnem gospodarstvu se bo torej investicijski sklad okraja iz leta v leto večal in ponovno služil v kreditne namene raznim podjetjem, ki jih bo okraj finančno podprl z novimi krediti.

Od 416 milijonov din za gospodarske investicije okraja Črnomelj se je po posvetu na gospodarskem svetu OLO Črnomelj, da bi se proračunska sredstva in investicijski krediti smotno izrabili, sporazumno z republiško upravo

investicijskih kreditov, za železo ljavno v Črnomlju 90 milijonov, za Telekomunikacije v Semicu 41 milijonov, za rudnik Kanjarico 45 milijonov, za tovarno sadnih sokov in marmelade »Belsade« na Kanjarici 10 milijonov.

Tov. Komisija se pogovorila o vseh aktualnih gospodarskih problemih Bele krajine, posvet pa je pozitivno odmeval tudi pri raznih gradbenih podjetjih, ki so pokazala veliko zainteresiranost za predvidene gradnje.

O belekranjskem vodovodu je bilo v razdobju zadnjih štiridesetih letih že mnogo govora in pisanja. Kdor koli pozna vsaj v grobih obrisih gospodarsko sliko Bele krajine iz predvojnega časa, ve, da je bila oskrba belekranjskih vasi z vodo eden glavnih problemov Bele krajine, na katerega so v predvojni Jugoslaviji razni politični špekulanti ob volitvah o gradnji belekranjskega vodovoda so se vlekli iz leta v leto, od volitev do volitev, Bela krajina pa je imela v više ležečih predelih, v vaseh, odmaknjenih od Kolpe in Lahinje, pogosto več vina kakor vode... Ta led je zdaj prebit. Projekti za gradnjo vodovoda so pripravljani, za študijsko raziskovanje kapitaž in zajetja izvirkov pa je določenih 11 milijonov din investicijskih kreditov. Zajetje studencev na Jamniku in Belega potoka pod Trdinovim vrhom na Gorjancih bo oskrbelo z zdravo pitno vodo vse vasi v metliškem sektorju, s povečano kapaciteto črnomaljskega vodovoda pa bo oskrbljena z vodo tudi Poljanska dolina.

Poleg teh sredstev ima okraj Črnomelj tudi lastna sredstva za investicije, predvidena v letošnjem okrajnem proračunu.

Od 35,5 milijonov teh sredstev se bodo investicijska sredstva porabila za gradnjo stanovanjskih hiš v Črnomlju, za ureditev okrajnih poslopij, telefonske centrale v Črnomlju, 4,5 milijonov je namenjenih za popravilo šol (popolnoma naj bi se uredili vsaj 2 šolski zgradbi), o čemer bo podrobneje razpravljal Svet za prosveto in kulturo. Za elektrifikacijo podeželja je namenjenih 4 milijone kredita, za Planinski dom na Mirni gori 2 milijona, za ureditev okrajne drevnice na Vinomeru 1 milijon, za veterinarsko postajo 1,5 milijona, za dograditev ceste Dole-Drage 1 milijon, za zgraditev stadiona v Črnomlju 2 milijona, za obrtno delavnico v Semicu in gostišče v Semicu pa 3 milijone.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pomagajmo ponesrečencem v Celju in okolici!

Strahna povodenj, kakršne zgodovina še ne pomni, je pretekli petek v Celju in okolici povzročila hudo razdejanje in veliko škodo. 31 ljudi je izgubilo življenje ali so pogrženi, okrog 1400 družin je brez stanovanj in najosnovnejših sredstev za življenje. Skupna škoda je cenjena na več deset milijard dinarjev.

Delovni ljudje naše države, ki sočustvujejo s prizadetimi prebivalci mesta Celja in okolice, so takoj pričeli z nabiralno akcijo za pomoč ponesrečencem. Tudi okrajni odbor SZDL Novo mesto je skupno z okrajnim sindikalnim svetom, okrajnim odborom RK ter okrajnim ljudskim odborom dal pobudo za zbiranje denarja, obleke in drugih predmetov za te ponesrečence. Vsi navedeni forumi in organizacije pozivajo prebivalce, da se odzovejo tej človekoljubni akciji in darujejo po svojih močeh, ter tako pomagajo lajšati bedo in gorje, ki jo je povzročila nenadna vremenska katastrofa v Celju in okolici. Vsak dar je dobrodošel. Prispevke in darila bodo poleg navedenih organizacij sprejemali tudi vsi občinski odbori ter odbori množičnih organizacij.

Pomagajmo bližnjemu v nesreči, pokažimo socialistično solidarnost s prizadetimi, darujmo vsak po svojih močeh!

Okrajni odbor SZDL Novo mesto

Prebivalci Kočevske bodo 22. julija vrnili obisk Belokranjcem

Tudi prebivalci Kočevske se že sedaj pripravljajo, da se v čimvečjem številu udeležijo osrednje slovenske proslave na dan 22. julija, ko bo 10-letnica prvega zasedanja SNOS v Črnomlju. Prebivalci Kočevske so v minulih vojni, kot najbližji sosedje, delili z Belokranjci vse dobro in zlo. Partizanski odredi in NOV na področju Kočevske in Bele krajine, v katerih so bili juvnaški sinovi iz obeh predelov, so se skladno povezovali

med seboj in uničevali okupatorja. 22. julij — praznik Bele krajine je ravnotako praznik Kočevske, kakor je praznik vsega slovenskega ljudstva. Se vsem nam je živo v spominu 10-letnica Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju lani. Velika udeležba ljudi iz vse Slovenije, predvsem pa sosednjih Belokranjcev, je dokazala, kako našli ljudje slave zgodovinske obletnice. Belokranjci upraviče-

no pričakujejo, da jim bodo prebivalci Kočevske lanske obisk v Kočevju vrnili v isti ali pa še večji meri. Slovesnost v Črnomlju se hitro približuje. Zato pa naj še sedaj vse množične in družbene organizacije s propagando med članstvom store čimveč za udeležbo na partizanskem slavlju 22. julija v Črnomlju. Priprčani smo, da bo tudi tokrat partizanski kočevski okraj opravil svoje ime.

★
Iz Deskove vasi, kjer se je pred 12. leti začel partizanski napad na italijansko posadko v Starem trgu ob Kolpi, je 1. junija prikorakala partizanska patrulja, nakar se je začel občinski praznik obzine Stari trg. Občinski prazniki postajajo slavnostni dnevi spominov in obletnic naših zmag.

za investicije in v prisotnosti ing. Brileja, projektanti in predstavniki gradbenih podjetij »Pionir« ter okrajnega gradbenega podjetja v Črnomlju, določilo za tovarno učil v Črnomlju 110 milijonov in

za podjetje »Marmor« v Gradcu 20 milijonov in za zgraditev belekranjskega vodovoda 100 milijonov. Posvetu gospodarskih strokovnjakov je sledil tudi ogled vseh navedenih objek-

Artilerijci so se zbrali na Jami nad Dvorom

V soboto in nedeljo so praznovali na Dvoru in na Jami oficirji in borci I. slovenske artilerijske brigade 10. obletnico ustanovitve naše prve topničarske enote. Proslava se je začela v soboto zvečer s slavnostno akademijo v dvorani na Dvoru, na kateri je bil navzoč štab brigade, predsednik OLO Novo mesto Viktor Zupančič,

precej gostov in veliko število domačinov. Gostovalo je KD Dušan Jereb z gledališko orkestru, pevskim zborom in druzetom. V nedeljo zjutraj so predstavniki brigade položili na grobove padlih borcev na dvorskem pokopališču vence, ob desetih pa se je na travniku nad Jami začela glavna slovesnost. Pred lepo pripravljeno slavnostno tribuno so se zbrali še živí borci I. slovenske artilerijske brigade; pribiteli so iz vseh kavej Slovenije, pa tudi iz Beograda, Zagreba, Splita in drugih predelov domovine, da skupno z ljudstvom proslavijo znamenito obletnico. Med gosti so bili sekretar OK ZKS Novo mesto Franc Pirkovič, sekretar OZ ZKS Črnomelj Martin Zugelj, predsednik OLO Novo mesto Viktor Zupančič, predsednik okr. odbora SZDL Krško Lovže Colarič, predsednik okr. odbora ZB Novo mesto Maks Vale in drugi.

Slovesno zborovanje se je začelo s sprejemom raporta, ki ga je pred zbrano brigado sprejel polkovnik Miha Mišič. V imenu Zveze borcev in organizacij je zbrane pozdravil Jože Gosenco, nakar je o slavnosti zgodovini brigade, njenih bojev in uspešnih govoril njen prvi komandant polkovnik Miha Mišič. Z enominutnim molkom je množica borcev in ljudstva počastila spomin pad-

lih pripadnikov brigade, z vzkliki maršalu Titu pa spremljala govor polkovnika Mišiča. V ljubki čestitki so nato trije dvorski pionirski čestitali komandantu brigade in mu izročili lep šopek cvetja. Za njim je pozdravil brigado ljudski poslanec Franc Pirkovič-Cort, ji čestital v imenu vodstev vseh organizacij in OLO Novo mesto in nato v daljšem govoru opisal našo pot

Mladina, vključi se v obrt in industrijo!

V naši državi ima mladina neomejena možnost izobrazbe, tako v vsakovrstnih šolah, kot v obrtnih in industrijskih panogah. Naglo razvijajoča se industrija in celotno socialistično gospodarstvo potrebuje iz leta v leto več strokovnjakov vseh strok. Vsakomur, ki ima voljo in željo, da se izobrazbi v eni ali drugi stroki, je to omogočeno. Socialistična družba zlasti skrbi za izobrazbo otrok padlih borcev in otrok iz NOB, eno in dvostranskih sirot, ter jim omogoča v okviru razpoložljivih sredstev potrebno izobrazbo. Skrb za te otroke in otroke socialno ogroženih staršev je vsako leto večja.

društvi. Samo v okraju je na razpolago 140 vajenskih mest vseh vrst obrti. Železničarska kovinarsko - mizarska delavnica v Ljubljani sprejme takoj 100 učencev, iz Litostroja pa so sporočili, da jih sprejmejo neomejeno število. Prednost za uk v obrtnih in industrijskih šolah imajo eno in dvostranske vojne sirote, nato otroci borcev in otroci socialno ogroženih staršev. Okrajni odbor Zveze borcev bo pomagal otrokom padlih borcev s štipendijami, da se bodo lahko izučili stroke ki si jo sami izberejo. Okrajni odbor ZB poziva vse organizacije, zlasti ZB, SZDL, VVI in druge, da pomagajo zbirati prija-

ve za vključitev mladine v obrt in industrijo. Obenem s prijavitvami je treba predlagati tudi prošnje za štipendije. Za otroke, ki so že v šolah pa je treba skrbeti, da bodo šolo nadaljevali. Občinski ljudski odbori naj poskrbijo, da bodo o možnosti vključitve mladine v uk v obrt in industrijo seznanjeni vsi prebivalci.

Vreme

za čas od 11. do 20. junija. V drugi polovici drugega tedna (t. j. okrog 18. junija) bo deževalo, ostale dni bo lepo vreme, ki ga bodo pokvarile le tu in tam kratkotrajne nevihte.

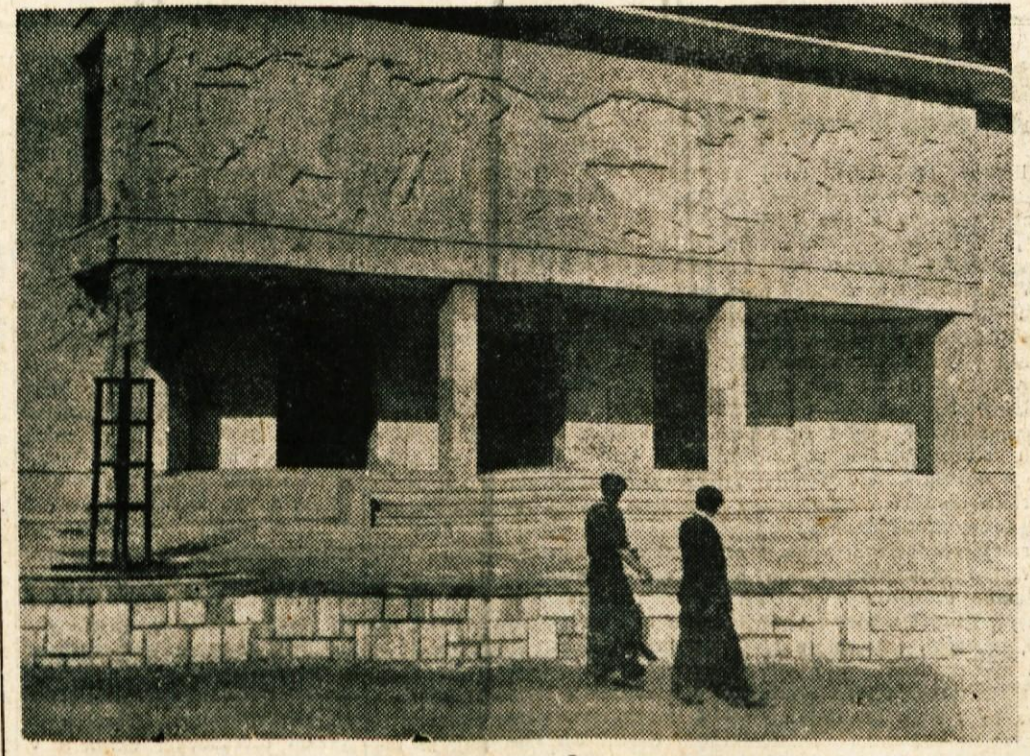
Okrajni odbor Zveze borcev novomeškega okraja je v zadnjem času zbral podatke o potrebi vajencev v obrti in

40 litrov vode na kvadratni meter

Vse kaže, da se hoče letošnja pomlad »proslaviti« na prav poseben način. V prvih dneh junija smo lahko videli še posameznike v zimskih plaščih, z dežniki v rokah pa skoraj vsak dan. Neprestano deževje ovira dela na polju, marsikje pa je tudi že škodovalo rastli. Posebno hudi nalivi so bili v petek 4. junija popoldne, zvečer in ponoči. Iz grozečih temnih oblakov nad Suho krajino in Stražo se je užigal blisk za bliskom, nakar se je vsula ploha, kakršne posebno v straški okolici ljudje zlepa ne pomnijo. Med neurjem je padala toča in prizadela v občini Straža in Prečna precej škode. Hud naliv je zdvijal zadnji petek tudi nad Novim mestom med 6. in 7. uro zvečer. Po cestah so drli pravcati potoki umazane vode, Krka pa je bila v kratkem času podobna umazani brozgi. Na vremenski opa-

zovalni postaji na Drski pri Novem mestu so zabeležili 4. junija nadpovprečno količino padavin: do večera je padlo na kvadratni meter zemlje 40 litrov vode ali 400.000 litrov na hektar. V soboto zjutraj je Krka narasla za 90 cm, kasneje pa še več.

Vsem organizacijam Rdečega križa
Okrajni odbor Rdečega križa v Novem mestu poziva občinske in vaške odbore RK, da takoj začne z zbiralno akcijo za poplavljenec celjskega, šoštanjskega in krškega okraja, ki jih je zadela huda katastrofa. Dvakrat da, kdor hitro da!
Okrajni odbor RK Novo mesto

Pogled na obnovljeni Prosvetni dom v Črnomlju, kjer bodo ob letošnjem Dnevu vstaje velike slovesnosti in proslava 10. obletnice prvega zasedanja SNOS. Na nadvhodno steno glavnega pročelja doma je akadem. kipar Jakob Savinšek vklesal dogodke iz NOB.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR ZAGRADEC

Del. šte. 160/2-54
16. julija 1942 je partizanska enota pod vodstvom tovariša Dakija napadla italijanske fašiste, ki so trikrat tedensko hodili iz postojanke Zagradec v Krško vas pri Krki po hrano in pošto. Pri tem, zelo dobro uspelem napadu, so partizani zadali okupatorju težak udarec, saj je bilo ubitih in ranjenih okrog 100 fašistov, partizani pa so izgubili le 2 borca in eno borko. Ker se ljudje te uspele borbe prav dobro spominjajo, posebno še zaradi tega, ker so se v borbi izkazali predvsem borci iz občine Zagradec, je občinski ljudski odbor Zagradec na svoji 12. seji dne 30. aprila 1954 na podlagi 1. odstavka 15. čl. in 2. točke 50. čl. št. 19-88/52 in na podlagi predloga občinskega odbora št. 19-88/52 in na podlagi predloga občinskega odbora Zveze borcev izdal naslednji

ODLOK:
1. člen
16. (šestnajsti) julij se proglašajo za občinski praznik občine Zagradec.
2. člen
Ta odlok velja od dneva objave v Dolenjskem listu.
Smrt fašizmu — svoboda narodu!
Zagradec, 30. IV. 1954.
Predsednik občinskega LO: Lojze Orel, s. r.

Jurjevčani gradijo gasilski dom

V začetku leta smo v našem listu že poročali, da se Jurjevčani pripravljajo na gradnjo gasilskega doma v Jurjeviču. Gradbeni odbor, katerega načeluje aglini in iznajdljivi predsednik Karol Pogacnik, je že spravil gradnjo v gradbenem materialu. Gradnja gasilskega doma bo po predračunu stala 2.160.000 din. Dom bo v surovem stanju še letos dograjen. O. K.

Okrajni odbor gasilske zveze v Kočevju jim je priskočil na pomoč z 250.000 din, občina Ribnica pa z 164.000. Jurjevčanski gasilec je dosedaj premu načeluje aglini in iznajdljivi predsednik Karol Pogacnik, je že spravil gradnjo v gradbenem materialu. Gradnja gasilskega doma bo po predračunu stala 2.160.000 din. Dom bo v surovem stanju še letos dograjen. O. K.

FOX daje čevljem blesek in jih konzervira

Poletno škropljenje sadnega drevja

Zakaj pa spet to? Kaj ni dovolj, da sem poškrpil proti koncu zime? Tako se sprašuje marsikateri naš sadjar, ko mu svetujemo, da je za njegovo okuženo sadno drevje potrebno še poletno škropljenje, če hoče imeti lep in zdrav sad.

Naše sadno drevje ne uničuje le ameriški kapar, ki je najhujši škodljivec in grobar našega sadjarstva, temveč imamo še rajde raznih golazni, ki povzročajo veliko škodo našemu gospodarstvu, saj nam odesejo v Sloveniji nad 50 odstotkov celokupnega sadnega pridelka. Vse te najrazličnejše škodljivce in boleznih pa uničimo samo z rednim in temeljitim škropljenjem sadnega drevja. Naj na tem mestu izrazim vse priznanje našim sadjarjem, ki so sledili našim pozivom na številnih zimskih predavanjih in tečajih ter prvič letno posvetili sadnemu drevju dolžno pozornost s tem, da so ga očistili in marsikje dobro poškrpili. Led je prebit in prepričan sem, smo na poti, da rešimo naše sadjarstvo. Povsod, kjer je bilo delo pravilno opravljeno, uspehi niso izostali. Kljub izgledom slabe sadne letine, ki ji bodo vzrok nesrečne vremenske razmere v letošnji pomladi, pozivam sadjarje, da ne vržejo puške v koruzo. Še so pred nami leta in leta, ko nam bo sadno drevje z vsjo hvaležnostjo bogato povrnilo naš trud in naše stroške, samo da smo ga ohranili pri življenju.

Kaj smo dosegli z zimskim škropljenjem? Uničili smo celo vrsto raznih škodljivcev, ki so prezimovali na sadnem drevju, tako ameriškega kaparja, razne druge čitaste uši, jajčeca listnih in krvavih uši, zimskega pedica, jajčeca raznih bolšic, moljev, prstičarjev in listnih stenic itd. Prav tako smo omejili razne glivične bolezni ter očistili drevje mahu in stare skorje. Danes vidimo, da ima škropljeno drevje boljše rast, brsti so se lepo razvili, četudi za zamudo vsled slabega vremena, listje je zdravo in veliko, sad bo pa, četudi letos bolj redek, lep in enakomerno razvit. Za zimsko škropljenje smo uporabljali rumeno škropivo »Rumesan«. To je pravzaprav strup ne samo za razne škodljivce sadnega drevja, temveč tudi za ljudi in živali. Lahko pa smo se prepričali, da nam ni nevaren, če z njim pravilno in previdno ravnamo. Travo smo sicer tu pa tam pod sadnim drevjem malo osmodili, vendar se je kmalu popravila. Naj tu opozorim naše sadjarje, da je izsušen »Rumesan« v odprtih posodah vnetljiv. Če vam ga je kaj ostalo, ga morate shraniti v zaprtih posodah in hladnih in zaklenjenih prostorih (kletih).

Važno dopolnilo zimskega škropljenja je pa letno škropljenje, ki naj bi ga opravili vsako leto. Za zimsko škropljenje se namreč priporoča, da ga izvršimo na primer 2 leti zaporedoma, potem pa za kakih dve leti prenehamo, ker bi lahko vsakoletno zimsko škropljenje, posebno pri jablanah, tekem časa pokazalo tudi neugodne posledice. Poletno škropljenje je posebno koristno v deževnih letih, ko gospodarji po naših sadovnjakih skrlep ali krastovost (funkcijadij). Zaradi te bolezni odpadla listje, plodovi pa ostanejo nerazviti in radi gnijejo že na drevesu. Dalje lahko z letnim škropljenjem preprečimo črnost in seveda tudi ličinke ameriškega kaparja. Škropimo pravzaprav že pred cvetenjem in po cvetju. Med cvetenjem seveda ne smemo, ker bi uničili čebelice, ki pri oplenjevanju silno koristijo. Škropul lahko zatiramo še po cvetju, ko smo travo tudi že

pokosili. S škropljenjem v začetku junija zanesljivo uničimo jabolčnega zavijača, ki povzroča črnost ter ličinke ameriškega kaparja. S tem, da uničimo prvi zarod ličink ameriškega kaparja, preprečimo, da ne se more preko poletja namnožiti.

Za letošnje pripravimo, da se po možnosti opravi prvo poletno škropljenje v začetku junija in drugo proti koncu junija. S tem drugim škropljenjem obvarujemo pozno jesensko in zimsko sadje pred novimi okužbami s škrlupom v avgustu in septembru ter povečamo trpežnost sadja v shrambah. S čim škropimo? Za prvo škropljenje priporočamo naslednja škropiva: 2% žvepleno apno brez gnoj ali 0,5 odstotno borbosko brozgo ali bakreno apno z dodatkom 0,4% svinčenega arzenata ali

0,05 odstotkov fosforna. Tega poslednje pripravimo po sebnostam, kjer je kapar močno razširjen. Z istimi škropivi naj se izvrši tudi drugo škropljenje, toda brez dodatka arzenata. Pri poletnih škropljenjih z borbosko brozgo (to je škropivo, ki ga uporabljamo za vinograde proti peronospori) in z bakrenim apnom opozarjamo sadjarje, da so za baker zelo občutljive naslednje sorte: boskopski kosmač, beličnik, londonski peping, carjevič, ontario, dolenska voščenska, zeleni ščetinec, bobovec ter še nekateri druge, dočim so za baker manj občutljive: kanadska baumanova reneta, zlata parmena, kripepecelj, jonatan, mošancelj, tafelček in druge. Zato bomo za prvo skupino sort raje uporabljali žvepleno-apno brozgo. Posebno je

nevarno za občutljive sorte uporabljati bakreno škropivo v deževnih dneh. Nasprotno pa lahko povzročimo opekline, če uporabljamo žvepleno-apno brozgo v vročih in polkadanskih urah. Za poletna škropljenja moramo uporabljati škropilnice z močnim pritiskom in finimi razpršilniki. Proti listnim ušem uporabljamo 0,5% nikotinol.

Ko boš, dragi sadjar, tole čital, boš sam pri sebi modroval: Letos ne bo sadja, pa mi vsega tega ne bo treba storiti! Tudi letos! Tudi letos se bodo na našem sadnem drevju množili škodljivci in bolezni, ki bodo slabili drevje in to se bo poznalo v prihodnjem letu. Uspeh v našem sadjarstvu bo dosežen le tedaj, če bo naše delo temeljito in vztrajno!

Ing. Ljotze Hrček

Ali so v socialistični državi take stvari dopustne?

V zadnjih dneh je bilo med Sodrražani veliko negotovanja. Zakaj je šlo? Kolektiv Lesno strugarskega podjetja Sodrražica je ostal brez nočnega čuvaja. Za izpraznjeno mesto nočnega čuvaja se je potegovalo 6 prosilcev. Kolektiv se je odločil za P. V. iz Zamosteca, o katerem bomo povedali v našem članku še nekaj več, ki je iz socialnih razlogov najbolj upravičen, da pride do kruha. Kolektiv je sklepal, drugi so pa odločili. Na pritisk Kocčevja — Okrajne inšpekcije dela (vsaj tako so izjavili člani delovnega kolektiva), so morali namestiti za službo nočnega čuvaja J. V. iz Sodrražice. J. V. živi v skupnosti z materjo, bratom in dvema sestrami. Imajo posestvo, delavnico s stroji in sploh dobro uspevajičim gospodarstvom. J. V. je bil do lani v službenem razmerju s KZ Sodrražica, tako da je s svojimi stroji po pogodbi, ki ga je vezala z zadrugo, izdeloval za zadrugo določene količine lesnih izdelkov. Po reorganizaciji je delovno razmerje med njim in zadrugo prenehalo, prav tedaj pa je J. V. nastopil bolniški dopust, ki je trajal do sredi zime.

Za namestitve J. V. kot nočnega čuvaja se je odločno postavila, kot smo že omenili, Okrajna inšpekcija dela. Ti so celo izjavili zastopniku kolektiva prizadetega podjetja: »Če ne zaposlite tov. J. V., vam v bodoče ne bomo izdali nobenega nakazila za nove zaposlitve delavcev v vašem podjetju.« Sam J. V. je na gasilskem sestanku v Sodrražici dejal, da ne prevzame funkcije poveljnika gasilcev, če ne bo dobil zagotovila, da bo dobil mesto čuvaja pri podjetju. Kot je slišati, so pritisnili tudi neki prijatelji J. V. iz Ljubljane na Okrajno

inšpekcijo dela, da mora omejenega človeka na vsak način zaposeliti. Za kaj gre vse skupaj? Odrekanje pravice kolektiva, da sam odloča o svojih stvareh, ki se tičejo samo njega, in mu vsiljivati voljo močnejšega. Člani množičnih organizacij v Sodrražici so ta primer na skupnem sestanku obsojili, še bolj pa kolektiv sam, ki mora sedaj imeti v službi človeka, ki je sprejet proti njihovi volji.

Kolektiv Lesno strugarskega obrata se je odločil za namestitve P. V. iz človekoljubnih razlogov. P. V. je živel 19 let v Franciji. Leta 1946 se je odzval klicu domovine ter se z ženo in dvema otrokoma naselil v vasi Zamostec. Čez nekaj mesece se je zaposlil v privatnem obratu Janeza Pakiča.

Pri Pakiču ni veljal 8 urni, ampak 10 urni delavnik, z dnevnico plačo 100 din, poleg tega pa še hrano: zajtrk, malico dopoldan in popoldan ter kosilo, kadar je pa delal čez uro je dobil še večerjo, nadure pa so bile plačane po 20 din za uro. Pripomniti moramo, da je imel Pakič svoje delavce socialno zavarovane. P. V. je delal pri Pakiču vse do sredi lanskega leta, seveda ob nespremenjeni plači, ki je zbolel. Sel je v bolnico, kjer je imel operacijo na želodcu, katerega so mu skrajšali za polovico. V bolnišnem stanju je bil vse do aprila letos. Še med okrevanjem mu je njegov delodajalec Pakič večkrat dal ustmeno odpoved, češ da ga ne bo mogel vesle posledice, ki mu jih je pustila bolezen, več koristno uporabiti pri delu ter naj si zato poišče službo sam kjer ve in zna. Pravi vzrok odpovedi P. V. pa je v tem, in to mu je Pakič tudi v zobe povedal, da takega delav-

ca, ki ne hodi k maši in spovedi ne mara, pa tudi če mu dela zastoj.

Tovariš P. V., ki živi v najetem stanovanju in nima nikakega premoženja, je ostal brez dela, čeprav je za lažje delo še vedno sposoben. Zaposlitev v Sodrražici mu je odpuščen v uvodu omenjeni J. V. in njegovi pokrovitelji. Ker ne hodi k maši pa je bil odpuščen z dela pri vernemu Pakiču. Ali so taki primeri dopustni v socialistični Jugoslaviji?

O. K.

Z vestnim delom bomo zmanjšali obratne nezgode

Da bi bilo delo pri preprečevanju obratnih nezgod bolj uspešno, smo ustanovili pri Zavodu za soc. zavarovanje koordinacijski odbor za preprečevanje nezgod. Naloga tega odbora je, stroji ali obratne nezgode in obolenja ter poškodi, da se nezgode in obolenja zmanjšajo na minimum. Odbor bo nudil konkretno pomoč komisijam za hig. tehnično zaščito, ki so jih formalni delavski svetovi podjetij.

Koordinacijski odbor je na svoji seji ugotovil, da je vedno največ nezgod pri nekvalficiranih delavcih. Večkrat je kriv obratne nezgode delavec sam, vendar to ni pravilna ugotovitev. Vsakokrat je treba iskati krivde pri odgovornih voditeljih podjetja in raznih oddelkih, ki so odgovorni za tehnično zaščito strojev in za dobro in primerno ureditev delovnih prostorov po splošnem pravilniku o higiensko-tehnični zaščiti pri delu. Vsekakor je dolžan, da delavce stalno opozarja na morebitne posledice, ki bi lahko nastale pri posameznem delu, stroji ali obratne nezgode, če ne bodo upoštevali varnostnih predpisov. Posebno je važno ob sprejemu novih delavcev na delo, da jih seznanimo z vsemi varnostnimi ukrepi, jih opozorimo na posledice, ki bi lahko nastale zaradi nezgod. Inšpekcija dela upošteva pri ugotavljanju obratnih nezgod vse okoliščine, ki so vplivale, kako je do nezgode prišlo, in skupno z javnim tožilstvom vlagajo prijave za kaznovanje odgovornih tovarnišev, ki so prekršili predpise o teh. zaščiti.

Za preprečevanje obratnih nezgod je zelo važna propaganda, opozorilni napisi, razni filmi o teh. zaščiti, predavanja itd.

V prvih 4 mesecih letošnjega leta je bilo v našem okraju 207 obratnih nezgod, zaradi česar je bilo izgubljenih 3140 delovnih dni, in 72 nezgod izven dela, kar pomeni izgubo 1471 delovnih dni. Pri obratnih nezgodah so se vedno na prvem mestu gradbena podjetja in lozna industrija. Ja. Kakšna ogromna izguba nastane pri narodnem dohodku zaradi obratnih nezgod! Poleg tega pa nezgode povzročajo tudi škodo delavcem. V mesecu aprilu je okrajna inšpekcija dela s pomočjo republiške inšpekcije dela predvajala film o tehnični zaščiti pri delu v devetih kraji našega okraja. Da bi zajeli vsaj glavni del delavstva in vodstva podjetij, smo predvajali film v naslednjih krajih, oz. podjetjih: v Novem mestu v Tovarni lesnih izdelkov in v Sindikalnem domu (za obrtna

podjetja), v Briljini v zadrudnem domu (za Tekstilno tovarno in železnico) in pri »Pionirju«, v Brusnicah za podjetje Kremen, v Sentjerneju za Telekomunikacije in ostala podjetja, v Sindikalnem domu pa za učence v gospodarstvu ter še v Straži in Dol. Topičah. Značilno je, da so se obrtna podjetja v Straži, Briljini in Novem mestu najslabše udeležila predstave tega zelo pomembnega tehničnega filma. Vodstvo podjetij in obrtni mojstri bi morali za udeležbo bolj poskrbeti ali pa biti vsaj sami. Z žage v Straži ni bilo na predstavi ne predstavnikov

podjetja in tudi ne delavcev. Iz Novoteksa se je udeležil le en predstavnik in nekaj delavcev. Poleg predvajanja filma je imel kratko predavanje o teh. zaščiti pri delu republiški inšpektor dela SKITEK Milan, ki je v kratkem nagovoru prikazal, kako se je treba boriti proti obratnim nezgodam in kdo je odgovoren za ureditev tehničnih naprav. Vsako predstavlo je gledalo povprečno 25 ljudi.

V Tovarni lesnih izdelkov je bilo v prvih 4 mesecih letošnjega leta povprečno od 5-7 obratnih nezgod. Po predvajanju filma pa ni bilo

malo več kot en mesec nobene obratne nezgode. S tega lahko sklepamo, da je film pozitivno vplival na preprečevanje nezgod.

Delavski svetovi in upravni odbori podjetij naj bi analizirali vzroke nezgod in materialne stroške, poleg tega pa bi s pomočjo komisije za hig. tehnično zaščito in sind. organizacije organizirali tekmovanje med posameznimi oddelki in skupinami za preprečevanje obratnih nezgod. Tako tekmovanje naj bo dobro pripravljeno in smo trdno prepričani, da bo uspeh dober.

Ljudvik Kebe

Letošnji gospodarski načrti Bele krajine

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z ureditvijo gostišča v Semčurju in zgraditvijo Planinskega doma na Mirni gori bo Bela krajina prispevala svoj delež tudi za povzdigo gostinstva in turizma.

Izven tega plana je določen kredit za zgraditve nove šole na Vinici v znesku 20 milijonov in za dokončano zgraditev Dijaškega doma v Cramlju 48 milijonov, kar se bo v obliki dotacij subvencioniralo iz republiškega proračuna.

Dijaški dom v Metliki je pravkar dograjen, ureditev trga pred metliškim gradom pa bo zahtevala še približno 1,5 milijonov kreditov.

Omenimo še, da se investicijski sklad iz lanskega proračunskega leta že obrestuje in da so podjetja že doslej vrnila okraju okrog 27 milijonov dinarjev, ki jih bo sredi maja meseca kot investicijski sklad dal na licitacijo podjetjem.

Pomudimo se nekoliko še pri elektrifikaciji Bele krajine, ki se bliža uspešnemu zaključku na semškem in me-

tiškem sektorju. Črnaonjice, Bojanja vas in Krašnji vrh se pravkar elektrificirajo, ostal bo le še mali zaselek Male Lešče, ki pa bo v najkrajšem času elektrificiran skupaj z občino Radatoviči.

Glavna skrb bo še v letošnjem letu posvečena elektrifikaciji doline Kolpe, Adlešičev, Preloke, Dragutusa in Starega trga. Čb bodo na razpolago sredstva, bo elektrifikacija v pretežni meri zaključena že v letošnjem letu, prihoduje leto pa bo skrb gospodarskega sveta pri okrajnem ljudskem odboru

posvečena oskrbi Bele krajine z industrijskimi vodi.

Načrti so torej lepi, finančna sredstva so na razpolago in dela je na pretek za vse priidne roke. Ljudstvo nekoč zapuščene in gospodarsko postavljene Bele krajine pozdravlja skrb naše ljudske oblasti za gospodarski in kulturni napredek svoje ožje domovine. S svojim delom pa bo potrdilo, da zna ceniti prizadevanje okrajnega gospodarskega sveta in njegovega predsednika tovariša Nika Belopavličiča za napredek okraja.

Z mladinske konference v Črnomlju

Preteklo soboto je bila mestna mladinska konferenca v Črnomlju, ki je pokazala, da mladinci te konference niso vzeli resno, saj jih je prišlo le okoli sto. Iz prvega sektorja, ki ima 40 aktivnih članov, pa so prišli le trije mladinci.

Iz poročil je razvidno aktivno delo le na gimnazijskem sektorju, kjer deluje pri kulturno-prosvetnem delu in v fizikalni okoli 60 članov mladine. Proslava v čast prvega mladinskega voditelja v Črnomlju Ivo Lole-Ribarja ni bila vzeta resno, kar je velika sramota za mladinski komite. »Veselje teater«, ki bi bil ustanovljen na pobudo nekaterih mladincev, ni imel na sporedu nobene resne igre, je pa privlačil mladino k delu, v čemur je le napredek. Za sledeči nastop so dobili boljši program. Agitacije za čim boljše udeležbo na volitvah po vaseh so se udeležili le gimnazijci.

III. aktiv v Črnomlju ni imel prostora za sestanke, zaradi česar je bil seveda slab uspeh. Tudi za fitotovo štafeto ni bilo dovolj mladincev mestnih aktivov, tako da so morali gimnazijci teči tudi po kilometre.

Za oplenjanje mesta na čast proslave 22. julija so bile formirane telete le na gimnaziji, mestno mladinsko brigado pa šele poskušajo spraviti skupaj. Doslej ni bilo pravega vodstva. Treba je poiskati vzroka neaktivnosti mladine, zakaj ni vključena v TVD Partizan. Mladina tega ni sama kriva. Razumeti je treba tudi različno med gimnazijsko in mestno mladino ter možnosti ene in druge. Mladinska manjka političnega dela in se ji ne sme izpustiti v oči, pač pa ji je treba pomagati. Mladinci ni bilo mogoče pritegniti k velikemu zboru, v TVD Partizan, so pa vstopali tudi preveč na splošno.

Truditi se moramo, da pridobimo mladino, ki ni nikjer vključena. Začeti moramo že pri pionirjih, pri mladinskih aktivih, pri vstopu v političnem delom. Ni lahko delo, boriti se z zastojalstvom v Beli krajini. To kažejo razna dela in gradnje na področju Črnomlja. Zavedati pa se moramo, kaj in koliko nam daje delovno ljudstvo političnega delo. Zato moramo razvijati vse, da pomoč, ki jo dobivamo iz žuljavskih rok, ne bo šla v nič. M. T.

Dolenjsko obrtništvo ne zaostaja

Dolenjsko obrtništvo se prav krepko razvija in tudi njegov doprinosi skupnosti ni ravno majhen. 215 milijonov 70 tisoč dinarjev družbenega proizvoda, ki ga je v lanskem letu storilo obrtništvo novomeškega okraja, je kar čedna številka. Novomeški okraj šteje danes 642 obrtnih obratov s 1774 vključenimi obrtnimi ljudmi. Vsteti so tudi vajenci, 430 po številu. Ceravno niso delovna sila, so mnogo pripomogli pri ustvarjanju navedenega družbenega proizvoda. Državnih obratov je 62. Ta sektor zaposluje 69 mojstrov, 177 kval. delavcev, 34 priučenih, 94 nekvalificiranih in 35 administrativcev. Skupaj 340 delovnih ljudi. Zadrudni sektor pa ima 22 obratov, zaposluje pa 21 mojstrov, 49 kval. delavcev, 8 priučenih, 8 nekval. in 8 administrativcev, skupaj 94 ljudi. Zelo šibek je družbeni sektor, ki ima le 1 obrtni obrat, ki pa zaposluje 6 mojstrov, 14 kval. del., 1 priučenega, 10 nekval. in 4

administrativne moči. Najmočnejši je še vedno zasebni sektor, ki ima 556 obratov z 383 mojstri, 101 pomočnikom, 29 nekvalificirani delavci, skupno 704 obrtnikov. K tem pa moramo priložiti še 174 mlinarjev, žagarjev, krpalnice in podobno, kot ljudi prostih obrti, ki jim ni potrebna vsloka kvalifikacija. Tako naraste torej v priv. sektorju število obrtnikov na 878. Brez vajencev šteje obrtništvo novomeškega okraja 1347 delovnih ljudi. Najmočnejše je zastopana živilska stroka, to so: mlinarji, peki, mesarji, slaščičarji itd. Ta obrtna panoga ima 203 obrate. Sledi ji lesna s 126 obrati, nato kovinska s 100 obrati in usnjarska s 69 obrati. Gradbena stroka je zastopana le z 18 obrati, električna in fotografska pa le z dvema obratoma. Z ozirom na povečanje delovne sile v obrtništvo predvideva družbeni plan za leto 1954 tudi primerno zvišanje družbenega proizvoda, in sicer na 240

milijonov 169.000 din, torej za 12 odstotkov več od lani. Za razvoj obrtništva soc. sektorja je predvideno po planu 9 milijonov 50.000 dinarjev.

V lanskem letu so med obrtništvo novomeškega okraja nastale razne spremembe. Obrtna oblast je izdala soc. sektorju 10, privatnemu pa 39 obrtnih dovoljenj. Kljub temu, da je 22 priv. obrtnikov prenehalo z delom in vrnilo obrtna dovoljenja in je obrtna oblast ukinila 21 obrtnih obratov v priv. sektorju (zage vanecljanke), padec obratov vendar ni velik.

Veliko preglavice delajo legalnemu obrtništvo vseh sektorjev krojaški, zidarski in tesarski stroki, deloma tudi v čevljarstvu. Največja žarišča šušmarstva so v Suhi krajini in Sentjernejski, oziroma šmarješki kotlini. Kljub preganjanju se šušmarstvo vedno močnejše razrašča in resno grozi legalnemu obrtništvo. Kaže, da tega zla

ne bo mogoče zatreti prej, dokler se tega ne bodo z vsi resnostjo lotili tudi prizadeti občinski odbori in krajevne postaje ljudske milice. Dosedanje kazni so absolutno premale in jih vsak šušmar lahko plača. To šušmarstva še ne bo zatrl. Prav tako tudi ne lizke obdavčitve. Če pa bi LO šušmarje obdavčilo neprimerno višje kot legalnega obrtnika, poleg tega pa ga še prijavil v najstrožje kaznovanje, bi se uspeh kmalu pokazal. Toda žal imamo precej primerov, ko prav ljudski odbori nekako umetno prikrivajo svoje šušmarje ali jih celo podpirajo v njihovem delu. Zelo nazoren primer je občinski odbor Otobec ob Krki. Tam je 12 zelo vidnih nelegalnih šivilj, katere je obrtna zbornica v Novem mestu že parkrat prijavila in nanje opozorila tudi tamnošnji ljudski odbor, vendar brez uspeha. Namesto skupnega sodelovanja z zbornico, kjer bi se moglo reševati še polno drugih obrtniških vprašanj, je tamnošnji obč. ljudski odbor mnenja, da nima z zbornico ničesar skupnega. Podoben primer je tudi v občini Gotna vas, kjer

še tudi niso ničesar pokrenili proti petim zelo vidnim šušmarjem krojačem, ki so dobesedno zadržali edinega legalnega krojača, da si je moral polskati drugače zaposlitev. Enakih primerov je veliko tudi v Suhi krajini, kjer so napovedali šušmarji, ki je opravila mojstrski izpit, in ki prej niti ni plačevala davkov, da jo bodo sedaj, ko ima pravico delati, visoko obdavčili. To so kaj čudni pojmi o obrtništvo. Proti takim silnostim in proti takemu pojmovanju in s tem v zvezi spregnanju šušmarjev, je zbornica toliko kot brez moči, pa če se še tako trudi.

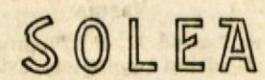
Zelo važno vprašanje so vajenci in obrtni naraščaj sploh. Obrtna zbornica v Novem mestu je lansko leto na novo vključila 36 vajencev v obrate druž. sektorja, 11 v obrate zadrudnega sektorja, 3 v družbeni sektor in 100 vajencev v zasebnem sektor obrtništva. Skupaj torej 150 vajencev. Zbornica si je zelo prizadevala vključiti v uk več partizanskih vojnih sirot, kar se ji pa ni posrečilo. Prav tako tudi ni bila zbornica v stanu dati obljubljene podpo-

že Vajenski šoli, Rdečemu križu in Društvu prijateljev mladine, ki se vsi tudi mnogo trudijo za vajensko mladino in jo podpirajo. Vsled nerednega dotoka članarine in nekaterih podražitev zbornice te naloge ni mogla izpolniti. S tem pa seveda ni rečeno, da zbornica ne bi bila posvečala temu vprašanju vse pažnje. Redno je spremljala vse delo mladine. Zaradi tega je bila zbornica v tesni zvezi z novomeški in sentjernejsko vajensko šolo. Uspejo ji je, da so bili organizirani roditeljski sestanki na šolah, ki so pokazali sicer precej žalostno sliko, pokazali pa tudi, kje je treba v bodoče stvar zagrabiti. Največjo krivdo za vse neuspehe med vajenci nosijo starši sami, ker se premalo brigajo za otrokov napredek, tako v šoli kot v delavnici.

Vajensko šolo v Novem mestu obiskuje 230 vajencev. Od teh 80 iz lesne, 31 iz usnjarske, 53 iz kovinske, 42 iz oblačilne ter 24 iz raznih strok. Med temi vajenci jih spada 74 v državni, 7 v zadrudni in 149 v zasebni obrtniški sektor. V Sentjerneju pa obiskuje vajensko šolo 5 va-

jencev državnega, 8 zadrudnega in 58 vajencev privatnega sektorja. Skupaj 71. Obe šoli se borita s skoraj istimi težavami: internat, prehrana, oddaljenost, nezainteresiranost staršev in nekaterih mojstrov. Veliko vlogo pri vajencem šolanju in učenju sploh pa ima njegova šolska izobrazba, ki je pri večini precej nizka. Posledice prenizke osnovnošolske izobrazbe so se pokazale ob koncu prvega polletja lani na novomeški vajenski šoli. Izdelalo je le 64,6 odstotkov vajencev, 33,6 odstotkov jih je padlo, 1,8 odstotka pa je bilo neocenjenih. Dejstvo je, da so takim neuspehom krive tudi druge prilike, n.p. oddaljenost od šole in delavnice, alkohol, nikotin, pa tudi prekomerna zaposlitev v delavnici. Na novomeški vajenski šoli se vdvaja alkohol kar 64 odstotkov vajencev. 8 odstotkov od teh redno uživa alkoholne pijače. V Sentjerneju uživa 70 vajencev alkohol, samo eden od sedaj še ne pije! Zelo porazno sliko o uživanju nikotina je nudila zavedna anketa na vajenski šoli v Novem mestu.

(Nadaljevanje prihodnjic)

SOLEA
krema za nego kože:
vas pomlajuje in polepša, hrani vašo kožo in ji daje elastičnost ter zdrav izraz

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Okrajno prvenstvo v ljudskem mnogoboju na Mirni

Na igriščih pred telovadnim domom na Mirni se je v nedeljo dopoldne zbralo 11 tekmovalnih vrst k tekmovalni v ljudskem mnogoboju. Svoje tekmovalce so poslala društva Novo mesto, Trebnje, Mirna, Vavta vas, Mokronog, Mirna peč, Dol. Toplice, Žužemberk in Sentjernej. Tekmovanja se nista udeležili društvi v Otočcu in Smarjeti.

V III. razredu je tekmovalo 9 vrst mladink in ena vrsta mladincev, v II. razredu pa samo ena vrsta mladink. Pri ostalih razredih ni bilo tek-

kl je kljub skrajno slabim pogojem z iznajdljivostjo in poizrtvolnostjo nadoknadilo pomanjkanje orodja in naprav. Tako je vrsti za drugo služila vodovodna cev, jama za skoke pa so tekmovalke pripravile same. Res hvalevreden primer! Kot tretja se je plasirala vrsta iz Mokronoga, ki je dala tudi najboljšo posameznico Drakser Gozdano. Slede Mirna peč, Mirna, Dol. Toplice, Žužemberk, Sentjernej in Novo mesto.

V II. razredu mladink in v III. razredu mladincev sta

Posameznice:
1. Drakser Gozdana (Mokronog) 73,5 točke; 2. Germovšek Mija (Trebnje) 73,1; 3. Bončina Irena (Trebnje) 71,1.

Po končanem prvenstvu v ljudskem mnogoboju in razglasitvi rezultatov tekmovalnja bi se imela dopoldne vršiti skušnja za telovadni nastop. Nenadna ploha je to preprečila. Kljub temu pa se stop, v katerem je nad 250 tekmovalcev in telovad izvedlo napovedani program, ki je obsegal 10 toč prostih vaj in orodne telovadbe. Z izvedbo moramo biti še kar zadovoljni, vendar se homo morali sčasoma postaviti na bolj kritično stališče, zlasti glede izvajanja redovnih in prostih vaj. V vajah na orodju so nastopili mladinci na bradlji, članice in mladinke pa na dvojniški bradlji. Nekatere izvedbe so bile na zavidi višini, posebno se je izkazala reprezentantka je nekaj kasneje pričel nasvetilčevca.

Za izvedbo vsega tekmovalnja in nastopa ima največ zaslug okrajni načelnik prof. Smrdul Milan. Kot sodniki so sodelovali prof. Smrdul Nuša, prof. Jankovič Vlada, prof. Dobovšek Marjan, prof. Bukovec Nace, Colarič Franc, prof. Glonar Jože, Porenta Viktor in Rodič Vinko, ki so pripomogli, da je tekmovalne neovirano potekalo. Posebej pa je treba pohvaliti društvene vodnike, ki so ob pomoči okrajnega načelnika in instruktorjev pripravili svoje vrste na tekmovalne v ljudskem mnogoboju.

ŠAH - Mladinsko prvenstvo Dolenjske

Kakor smo že poročali, se bo v Novem mestu po končanem šolskem letu začelo drugo po vojno mladinsko prvenstvo Dolenjske. Tekmovanje bo od 20. do 21. junija. Sodelovanje bo predvidoma okrog 12 mladih šahistov, ki so se plasirali na klubskih prvenstvih ali prvenstvih šol. Stevilo udeležencev po posameznih krajih je naslednje: 4 iz Novega mesta, po dva iz Črnomlja in Kočevja, po ena pa dajo: Ribnica, Služna, Metlika, Trebnje in Sentjernej. Stroške potovanja nosijo klubi oz. šole same. Prijave je treba poslati do 18. junija na naslov: SD Novo mesto, Mestna kavarna (Glavni trg).

Brzoturnirji SD Novo mesto

Ker se bliža dan moštvenega jubilejnega brzoturnirja v Črnomlju, obveščamo vse članke, da se morajo redno udeleževati brzoturnirjev, ki bodo vsak petek ob 19.30 uri zvečer.

SD Črnomelj - 5D Kočevje 8,5 : 3,5
V nedeljo, 30. 5. je bil v Črnomlju šahovski družboj na 12 deskah med šahovskim društvom Črnomelj in Kočevje. Po trinarji napeti borbi so nadmočno zmagali domači šahisti z visokim rezultatom 8,5 : 3,5. V moštveni Črnomelj je bil na prvotekni gornik, en tretjekategorik in 10 četjekategorikov, medtem ko je imelo moštvo iz Kočevja močnejšo kategorizacijo: enega drugokategorika, 5 tretjekategorikov in 6 četjekategorikov. Zanimivo je, da so domači četjekategoriki premagali goste - tretjekategorik S tem so dokazali, da si zaslužijo osvojenega kategorije. Posamezni rezultati so bili sledeči: Lasič : Kober remi; Klemenc : Šafer 1:0; Mohar : Malerič 1:0; Vlašič : Vrtič remi; Lander : Simec 0:1; Miketič : Podpečan 1:0; Vovk : Geršič 1:0; Novak : Hočevar 1:0; Plavec : Petrič 0:1; Milčičovič : Čam od pionirjev; Korošec 0:1; Križljaj Julija : Klemenc Zvonka remi. Zasluzena zmaga SD Črnomelj je plod rednega treninga, ki ga imajo člani stalno pod vodstvom prvotekni gornika Koberja. Goste je v imenu OLO Črnomelj pozdravil tov. Zugelj Martin.

V nedeljo, 20. junija - II. dolenski regata

V nedeljo 20. junija bo ob 14. uri na Loki v Novem mestu II. dolenski regata. Prireditelj tu tudi letos veslaški klub Krka Novo mesto pod pokroviteljstvom LO MO Novo mesto. Več bomo o tej zanimivi prireditvi poročali prihodnjik.

Občinski praznik manifestacija enotnosti Poljanske doline

Tako Stari trg ob Kolpi še ni bil okrašen, kot je bil za prvo praznovanje občinskega praznika letos 1. junija. Organizacija ZB se je s pomočjo ostalih organizacij, zlasti gasilcev, učiteljev in mladine ter ob podpori občinskega ljudskega odbora pripravila na ta pomembni dogodek. Slavnostnega zborovanja pred šolo, na istem kraju, kjer je bil 10. septembra 1943 prvi partizanski miting, se je udeležilo nad 500 ljudi, mladine, gasilcev, svojcev padlih žrtev in NOB ter prebivalcev Poljanske doline, pa tudi iz sosedne Hrvice. Med gasilskimi četami je bila tudi gasilska četa hravskega blaževca. Precej je bilo borcev, ki so pred 12-letni sodelovali pri napadu na Stari trg, med njimi predsednik okrajnega odbora ZB Franc Košir, tajnik okrajne trgovinsko-gostinske zbornice Janec Vitkovič in drugi. Kot zastopnik ljudske oblasti in okrajnega komiteja se je praznovanju udeležil ljudski poslanec Martin Zugelj. Iz sosedne občine Mozelj je prislovi prisostoval tajnik obč. LO tovariš Tomšič.

ki so se spominjali posameznih dogodkov iz najnovije zgodovine Bele krajine. Po končanem zborovanju je partizanska patrolja odnesla lep venec na grobove padlih bor-

doline je bila uspeša manifestacija enotnosti prebivalstva, prav tako, kot so jo Poljanci pokazali pred dvajsetimi leti ob napadu na fasisčno postojanko na Sta-

Člani občinskega ljudskega odbora Stari trg ob Kolpi z nekaterimi gosti ob občinskem prazniku Poljanske doline.

cev na pokopališču. Popoldne so pionirji osnovnih šol pred številnimi gledalci pod vodstvom učiteljev izvajali lep kulturni in telovadni nastop, za kar so želi toplo priznanje vseh navzočih.

Prvo praznovanje občinskega praznika Poljanske doline je bilo rojenih 26 deklet in 9 dečkov.

Poročili so se: Kraševac Rudolf, sin kmeta iz Praproč, in Filipi Milena, hči kmeta iz Popljar; Prašelj festival bo zlet bratstva in enotnosti hravske in slovenske mladine.

Iz Novega mesta bo vozil v Koper poseben vlak v soboto 19. junija popoldne. Pohajale so Popljar, Zvezja, podoficer LM iz Ljubljane, in Breznik Anica, italika iz Dol. Kamenc. Del Tosa Ivan, profesor iz Karlova, in Banyai Marja, profesorica iz Novega mesta. Irsič Albin, podoficer JLA, in Čistič Joža, deštiamol.

Umrlj so: Cvitkovič Marja, 66 let, iz Novega mesta. Avsec Franc, de-lavec, 60 let, iz Novega mesta. Vudu Anica, otrok, 5 let, iz Sol pri Smarjetu. Andrej Kristina, 66 let, iz Novega mesta.

rem trgu. Skrbne priprave za praznik, številni kresovi po vsej dolini, velika udeležba in prisrčno razpoloženje na zborovanju ter pri kulturnem sporedu izpričuje, da bo naslednj 1. junij resnični praznik delovnih ljudi Poljanske doline.

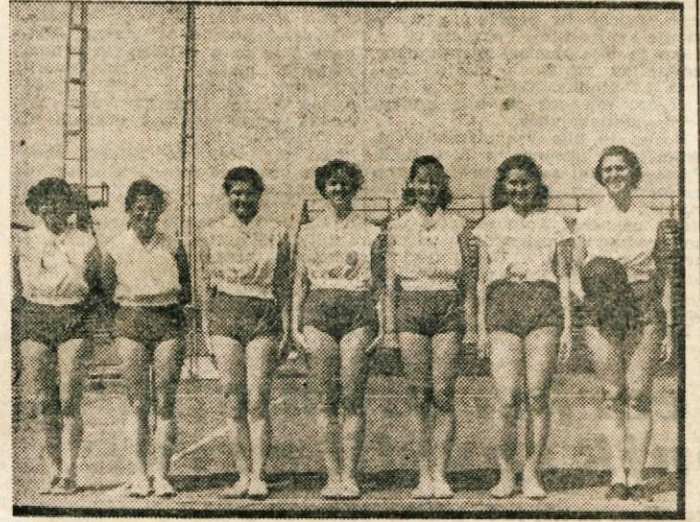
Na slovensko-hrvaški mladinski festivali

Mladina Dolenjske se zadnje dni mrtlično pripravila na izlet v Buj na prikopu. Iz Kočevja, Črnomlja in Novega mesta sporočajo, da so pripravile povsod v polnem teku. Z dvora bo šlo v Koper 45 mladincev in mladice, iz Žužemberga 39, Trebnja 19, Dol. Toplice 6, iz Mirne 6, iz Skočjana 25, Smarjete 20, Dobriča 14, Mokronoga 4, Mirne peči 25, Sentjernej 40, Straže 42, Rakovnika 20, Val. Gabra 20, Otočca 20 in iz Novega mesta 70. Večjo udeležbo obetajo iz občine Gornja vas, živahne pa so pripravile tudi v Vel. Loki, Prečni, na Trebelnem, v Brusnicah, Hinjah in

drugod. Mladina v Sentjerneju se po izjavi predsednika občinskega komiteja LMS na vseh sestankih in izven njih pogovarja lea zletu v Koper, veseli se prijetnega potovanja in srečanja s slovensko mladino. Koprski festival bo zlet bratstva in enotnosti hravske in slovenske mladine.

Iz Novega mesta bo vozil v Koper poseben vlak v soboto 19. junija popoldne. Pohajale so Popljar, Zvezja, podoficer LM iz Ljubljane, in Breznik Anica, italika iz Dol. Kamenc. Del Tosa Ivan, profesor iz Karlova, in Banyai Marja, profesorica iz Novega mesta. Irsič Albin, podoficer JLA, in Čistič Joža, deštiamol.

Umrlj so: Cvitkovič Marja, 66 let, iz Novega mesta. Avsec Franc, de-lavec, 60 let, iz Novega mesta. Vudu Anica, otrok, 5 let, iz Sol pri Smarjetu. Andrej Kristina, 66 let, iz Novega mesta.

Učiteljice iz Novega mesta, ki so na republičnem prvenstvu srednjih šol LRS v odbojki dosegle 5. mesto. Od leve proti desni stojijo: Vida Turk, Majda Ruzjak, Slavka Mežič, Anica Rodič in Tončka Fajdiga (z žogo).

movalnih vrst, pač pa sta se kot posameznici prijavili za tekmovalne v I. razredu mladink Svetličičeva in Robarjanka (obe Novo mesto).

Razveseljivo je dejstvo, da so vse vrste dosegle predpisano normo za republični zlet v Ljubljani, čeprav bo do takrat potrebno še marsikaj izpolniti. Značilno za to tekmovalno je tudi to, da so vsa podelzaska društva v III. razredu mladink v skupni oceni pred Novim mestom, deloma na račun boljših uspehov v atletskih disciplinah, deloma pa na račun resnejših priprav in prizadevanja na samem tekmovalju. Prvo mesto je zasluženo osvojilo Trebnje, katerega 4 tekmovalke so med prvo deseterico. Najboljša v vrsti je Mija Germovškova, ki je vsestranska tekmovalka. Drugo mesto je pripadlo Vavti vasi, kar je plod nad vse marljivega dela tamkajšnjega društva,

brez konkurence zmagali vrsti iz Novega mesta.

Najboljše vrste v III. razredu mladink:

1. Trebnje 85% dosegljivih točk, 2. Vavta vas 82,5% dosegljivih točk, 3. Mokronog 82% dosegljivih točk.

Prvenstvo v mnogoboju za nižješolce

Zadnje nedeljo meseca maja so se zbrali na Loki v Novem mestu nižješolci sedmih gimnazij novomeškega okraja. Nastopilo je po deset najboljših pionirjev in pionirk z gimnazij Trebnje, Mirna, Sentjernej, Smarjete, Novo mesto in Žužemberk. Z Dol. Toplice so prišli samo pionirji. Pionirji so nastopili v sledečih parograh: v teku na 60 m, metanju bombe, skoku v daljino, talni telovadbi, šaganju ter prostih in redovnih vajah. Pionirke pa so tekmovalce v teku na 50 m, metanju bombe v cilj, skoku v daljino, z vajami na gredi, žoganju, v raznih skokih in

prekrokih ter v prostih vajah. Vse vrste so bile točno predpisane in so bile točkovane. Vsaka vrsta je imela 10 tekmovalcev, 8 najboljših je bilo točkovanj.

Pričetkom tekmovalnja so se vsi nastopajoči zbrali. Pozdravili jih je načelnik okrajnega sveta za prosveto in kulturo tov. Kastelic. Pri tekmovalju je delovalo več komisij, tako da se je tekmovalne hitro odvijalo. V komisijah so pomagali dijaki novomeškega učiteljskega. Vrele so disciplinirano, po dolženem vrstnem redu izvajale predpisane naloge. Opazili smo, da so bile vrste nekoliko boljše pripravljene kot lani. Videli smo, da imamo med nižješolci na podelzasko nekaj dobrih telovadcev in športnikov in da se njihovi vzgojitelji zavedajo, kako potrebna je telesna vzgoja naši mladini.

Navzlic slabemu vremenu in sobotni zbrali v Kočevju nad 800 telovadcev in telovadki iz 6 društev Okrajne zveze PARTIZAN Kočevje. Od jutranjega vlaka se je skozi mesto razvila veličastna povorka. Skušnje in tekmovalnja so dopoldne potekala dobro, ako upoštevamo skrajno raznočen teren na štadijonu. Popoldne sta pozdravila nastopajoče pred tribunou, na telovadnici in številno gledalce predsednik Okrajne zveze Partizan Tone Čuk in sekretar krajnega komiteja ZK Jozef Klavž. Nato se je spet vtila ploha, vendar pa je mladina vztrajala na telovadnici.

800 TELOVADCEV V KOČEVJU

Navzlic slabemu vremenu in sobotni zbrali v Kočevju nad 800 telovadcev in telovadki iz 6 društev Okrajne zveze PARTIZAN Kočevje. Od jutranjega vlaka se je skozi mesto razvila veličastna povorka. Skušnje in tekmovalnja so dopoldne potekala dobro, ako upoštevamo skrajno raznočen teren na štadijonu. Popoldne sta pozdravila nastopajoče pred tribunou, na telovadnici in številno gledalce predsednik Okrajne zveze Partizan Tone Čuk in sekretar krajnega komiteja ZK Jozef Klavž. Nato se je spet vtila ploha, vendar pa je mladina vztrajala na telovadnici.

Vrstni red prvenstva pionirjev: Novo mesto 499,0; Trebnje 493,5; Dol. Toplice 400,5; Smarjete 393,0; Mirna 362,3; Sentjernej 351,3; Žužemberk 277,0.

Vrstni red prvenstva pionirk: Novo mesto 499,0; Trebnje 493,5; Dol. Toplice 400,5; Smarjete 393,0; Mirna 362,3; Sentjernej 351,3; Žužemberk 277,0.

Pionirji so nastopili tudi v igri rdeči in beli, ki je bila posebej oprejevana. Ta nova igra, prvič izvajana v Novem mestu, je zahtevala od pionirjev veliko hitrosti in spretnosti. Najboljši so bili pionirji iz Trebnja in so si tudi priborili prvo mesto.

Pionirke pa so tekmovalce v igri, pri kateri so morale kot moštvo pokazati veliko spretnost pri podiranju kijej z malo žogico. Pri tej novi igri, katero bo treba čim več gojiti po naših šolah, so pokazale največ spretnosti Novešestanke.

Zmagovalna moštva so prejela za svoj trud lepe praktične nagrade. Udeleženci in organizatorji so v prvenstvu v mnogoboju kaže, da je pouk telesne vzgoje v novomeškem okraju navzlic težkim pogojem na pravi poti.

Hrvaško-slovenska odbojcarska liga

SD KAMNIK : TVD PARTIZAN (Novo mesto) 3:2 (15:9, 7:15, 15:13, 5:15, 15:11)

Nedeljska tekma hrvaško-slovenske odbojcarske lige je prinesla Novomešanom nepotrebno, toda znelen poraz. Kamnik je takoj spočetka poveljal s temperamentalni napadi na 5:0. Šele nato se je Partizan otrezel začetne neravnove, dobil nasprotnika ter celo prešel v vodstvo 9:6. Mladi Kamničani ne klonajo, po zaslugi Zargaja izenačijo in s 15:9 odločijo prvi niz v svojo korist.

Drugi niz je potekal v vidni premoči bolj rutiniranih igralcev Partizanov, ki je ta niz s lahkoto osvojil s 15:7.

Od vse igre je bil najlepši tretji niz, v katerem sta oba nasprotnika pokazala vse svoje znanje in odliko. Po nešteti menjavah, ostrih napadih in prav tako dobrih odbombah je kljub burnemu bodrenju novomeške publikie nisi končno pripadel mladim Kamničanom s 15:13.

V četrtim nizu je Kamnik prejel krizo in gladko izabil s 3:15. V petem nizu je naprej prevzel

SD KAMNIK : TVD PARTIZAN

(Novo mesto) 3:2 (15:9, 7:15, 15:13, 5:15, 15:11)

Nedeljska tekma hrvaško-slovenske odbojcarske lige je prinesla Novomešanom nepotrebno, toda znelen poraz. Kamnik je takoj spočetka poveljal s temperamentalni napadi na 5:0. Šele nato se je Partizan otrezel začetne neravnove, dobil nasprotnika ter celo prešel v vodstvo 9:6. Mladi Kamničani ne klonajo, po zaslugi Zargaja izenačijo in s 15:9 odločijo prvi niz v svojo korist.

Drugi niz je potekal v vidni premoči bolj rutiniranih igralcev Partizanov, ki je ta niz s lahkoto osvojil s 15:7.

Od vse igre je bil najlepši tretji niz, v katerem sta oba nasprotnika pokazala vse svoje znanje in odliko. Po nešteti menjavah, ostrih napadih in prav tako dobrih odbombah je kljub burnemu bodrenju novomeške publikie nisi končno pripadel mladim Kamničanom s 15:13.

V četrtim nizu je Kamnik prejel krizo in gladko izabil s 3:15. V petem nizu je naprej prevzel

Iz Predgrada ob Kolpi

Letos je hroščevo leto in hrošček je kljub slabemu vremenu izredno veliko. Občinski ljudski odbor je sprejel sklep, da mora vsak posestnik nabrati na vsak hektar površine zemlje, ki jo ima, po en liter hroščev. Samo v volilni enoti Predgrad je doslej odbornik Peter Mihor prejel do tisoč litrov uničenih hroščev.

Sentjernejska mladina za poplavljenca na Štajerskem

Sentjernejska šolska mladina, ki jo je vremenska nesreča v Celju in okolici globoko pretresla je sklenila, da bo zbirala prostovoljne prispevke, da tako vsaj malo začeli težke rane prizadetih državljanom. Prav gotovo se bodo plemenitemu vzgledu odzvali tudi druge naše šole, organizacije, društva in ustanove. Če kje, velja tudi tu: kdor hitro da, dvakrat dal!

Iz Šentjerneja

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

SVOBODA v Stari cerkvi bo dobila svoj dom

Delavsko prosvetno društvo Svoboda v Stari cerkvi pri Kočevju je že od ustanovitve pogrešalo kulturni dom, kjer bi imelo svoje prostore. Društvo je priskočil na pomoč LO MO Kočevje s tem, da bo odstopil, oziroma dal v last društvo enonadstropno stavbo v središču Stare cerkve. Stavba je bila last splošnega ljudskega premoženja. LO MO je zaradi preureditve te stavbe sklenil dati društvu Svobode 80.000 din, pa tudi kasneje bo nudil društvu vsa pomoč.

NE ODLASAJTE!

Vse naročnike, ki so v zastopnik za narčno za prvo polletje 1954, prosimo, da poravnajo narčno, v kolikor tega še niso storili. Od rednega plačevanja naročnike in čim širšega kroga bralcev - naročnikov je odvisno redno izhajanje 'Dolenjskega lista'. Zato pričakujemo, da boste naša pričakovanja izpolnili in plačali pismenosti dolni znesek, ko se bo te dni oglašil pri vas.

UPRAVA

1. Lastnoročno spisano prošnjo, 2. lastnoročno spisani kratki življenjepis,

REZERVNI OFICIRJI PODOBOROV UROJ

Novo mesto, Dol. Toplice, Straža in Gota vasi!

Vnedeljo 13. junija bo za rezervne oficirje podborov Novo mesto, Gota vasi, Dol. Toplice in Straža praznik in praznično delovanje s praktičnim delom: čitanje kart na terenu. Zbirališče za članke podborov Novo mesto in Gota vasi ob 7. uri zjutraj pred Feričem v Novem mestu. Člani podborov iz Straže in Dol. Toplice se pridružijo vaji na terenu.

Redno mesečno predavanje za članke podborov rez. oficirjev Novega mesta, ki bi moralo biti v četrtek 10. junija, ta mesec odpade.

RAZPIS

Kmetijsko - gospodinjstva šola Mala Loka razpisuje natečaj za sprejem gojnk v šolskem letu 1954/55.

Pogoji za sprejem so naslednji: 1. Popolna osnovnošolska izobrazba, 2. da je kandidatka starejša od 12 let, 3. da se kandidatka oziroma njeni starši, kmetijske zadruge ali ostale ustanove, katere bodo stipendiranje v šolskem letu 1954/55 obvezuje, da bodo redno plačevali mesečno vzdrževalnino v višini din 3500,-. Prošnje za sprejem je treba priložiti naslednje dokumente: 1. Lastnoročno spisano prošnjo, 2. lastnoročno spisani kratki življenjepis,

IZ ŠENTJERNEJA

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

IZ ŠENTJERNEJA

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

IZ ŠENTJERNEJA

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

IZ ŠENTJERNEJA

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

IZ ŠENTJERNEJA

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

IZ ŠENTJERNEJA

Vajenka šola nas je zopet razveselila z uprizoritvijo igre Antona Izgoliča 'Mitaličica', ki jo je nastudiral učiteljica Tončka Škerletova. Pred kratkim je bil sestanek članov kmetijske zadruge, ki so razpravljali o socialnem zavarovanju. Kakor so vsi to akcijo pozdravili, vendar niso prišli do pravega zaključka, čeprav je tov. direktor Polerčina temeljito razložil pomen in način zavarovanja. Upajamo, da v tej zadevi še ni padla zadnja beseda.

DOLENSKI OBOJCARSKI VALE

KINO

Kino KRKA Novo mesto

11. do 14. junija: ameriški film SKRIVNO ZIVLJENJE W. MITTYJA.
15. do 17. junija: angleška komedija VEČNA NEVESTA.
18. do 21. junija: italijanski film TRUBADUR.

Kino Jadran Kočevje

11. do 13. junija: NJEMO ZIVLJENJE.
18. do 20. junija: STEKLENA MENEZARIJA.

Kino Črnomelj

10. do 13. junija: SUZJNA PRETEKLOSTI.
15. do 17. junija: DIVJI SEVER.
17. do 20. junija: LA MALQUERIDA.

Kino Loški potok

12. in 13. junija: ZMAJEVO SEME IL DEL.
19. in 20. junija: TRJEJE KAVALERIJA.

MALI OGLASI

Ugodno prodam 3 ha njive, travnika in gozda, hišo in gospodarska poslopja v Vel. Podlujbnu pri Dol. Toplicah. (231)
Prodajam posteljo s vložkom in odejo. Naslov pri upravi. (232)
Prodajam športni otroški vozček v dobrem stanju. Naslov pri upravi. (234)
Ugodno prodam skoraj nov li-tozelezen lijak (mušel). Vpravišiti v Solski 6/II, Novo mesto. (235)
Ugodno prodam težkega delovnega konja. - Kmetijska uprava Koprivnik pri Kočevju.

UPKOJENKO, javno gospodarskega vinogradnega dela sprejem. Preskrba po dogovoru.

Vovk, Cesta hrojev Novo mesto

Ribnica: Uprava Dolenjskega lista

lista prosi tovaršja iz Ribnice, ki je odgovoril našo tehnik, da sporoči svoj točen naslov ali da se vsaj različno podpiše.

Prekljč

Podpisana Drganca Angela iz Loke št. 3, p. Straža preključem in obzulujem vse, kar sem govorila žaljivega proti Lavrič Amaliji iz Loke št. 7 kot nerazumno in se ji zahvaljujem, da mi je odpustila.

Drganca Angela.

Objava

13. junija letos bo svečana otvoritev osnovne šole na Korinjnu, ki je bila v času okupacije požarana in do tal porušena. Ob tej priliki bo tudi odkrita spominska plošča Ožbottu Ladu, (rojen v Sodražici), učitelju, katerega so Italijani ustrelili leta 1943 kot organizatorja in aktivista OP.

Vse prijatelje in znance vabimo, da se te svečanosti na Korinjnu udeležijo v čim večjem številu. Za okrepčilo poskrbljeno.

Grabrdni odbor šole Korinj in Občinski odbor ZB Zagradec

Vietnam v borbi za svobodo

Na jugovzhodu Azije, med Južnim kitajskim morjem in Bengalskim zalivom leži Indokina, imenovana tudi Zahodna Indija. Proti vzhodu obrnjeni del Zahodne Indije je velika francoska kolonialna posest (oziroma je bila v celoti do nedavna) — Francoska Indokina. Nastala je iz več držav, ki so prišle pod francoski protektorat: Kosišinska leta 1862, Anam in Tonkin 1884, Kambodža 1863, Laos 1893. Po drugi svetovni vojni se stanje nekoliko spreminjalo in danes tvorijo Francosko Indokino tri države: Vietnam, Kambodža in Laos. Indokina je po površini trikrat večja od Jugoslavije in šteje 27 milijonov prebivalcev. Tri četrtine vseh prebivalcev so Vietnamci. Francoski jih imenujeje Anamiti, ljudstvo, ki je zelo podobno Kitajcem. Glavno mesto Indokine je Saigon, ki je hkrati velika izvozna luka in pristanišče. Dežela je gospodarsko zelo bogata. V poljedelstvu so glavni pridelki riž, kava, sladkor, trsa, od industrijskih rastlin pa posebej bombaž in kavčuk. Velik gospodarski vir so tudi gozdovi. Od rud je na prvem mestu premog, potem železo, cink, krom itd.

»Dežela jutranje svežine«

Od treh držav, ki danes tvorijo Francosko Indokino, sta dve (Kambodža in Laos) kraljevini, tretja (Vietnam) pa republika, oziroma Bao Dajeva kraljevina in Ho Si Minhova republika. Francozom se postavljajo po robu vsi Indokinci, toda od vseh so najbolj borbeni Vietnamci. V Vietnamu se je borba začela in se razvila v vojno, ki traja že osmo leto. Ho Si Minhovi partizani so osvojili že velik del Vietnama (nedavno je padla glavna francoska trdnjava Dien Bien Fu). To je trda, pa uspešna borba za trdnega naroda za svobodo in neodvisnost. Francija je zaradi svoje reakcionarne in ekspanzionistične politike doživela v Indokini hud poraz. Vietnam je danes znanjo dežela hudega vremena, ne pa dežela jutranje svežine, kakor ji pravijo domačini (Vietnam).

V Indokini je bila proglašena neodvisnost po porazu Japoncev 1945 (zasedli so jo bili 1941). Isto leto je bila ustanovljena tudi republika Vietnam. Kralj Bao Daj je bil odstavljen. Po sporazumu med Francijo in Ho Si Minhom, voditeljem nove republike, je bila vietnamska republika priznana 1946. leta. Dobil je svojo ustavo, po kateri Vietnam obsega Tonkin, Anam in Kosišino. Ustava je predvidela za mlado republiko parlament, vlado in predsednika, zajamčila demokratske svobode itd.

Vojna

Toda že nekaj dni po vrnitvi Ho Si Minha iz Pariza, kjer je podpisal sporazum, in sprejetju ustave, je izbruhnila vojna. To niso bile več samo gverilske borbe proti kolonizatorjem — Francozom, temveč so se spreminjale v velike vojne operacije na severu, v pokrajini Tonkin. Sprva Ho Si Minh ni imel sreče; Francoski so pritiskali nanj s premočjo in Ho Si Minh je ponudil premirje. Toda francoska vlada (1947) je na to ponudbo postavila take zahteve, da bi pomenilo popolno kapitulacijo. Ho Si Minh jih ni mogel sprejeti, kajti potem bi Vietnam izgubil svojo svojo neodvisnost. Ko so Francoski sprevideli, da ne morejo ne zlepa ne zgrda zatreti osvobodilnega odpora svobodoljubnih Vietnamcev, ki jih vodi Ho Si Minh, so poklicali nazaj odstavljene kralja Bao Daja (1949) in vzpostavili režim, ki ga smatrajo za zakonitega. Tako je Vietnam dobil dve vladi — Bao Dajevo, ki se bori na strani Francozov, in Ho Si Minhovo, ki je od večine vietnamskega ljudstva priznana kot edini zakoniti nosilec ljudske oblasti. Nista pa samo dve vladi, ampak tudi dva Vietnami: osvobodeno področje (Ho Si Minhovo) in področje pod francosko kontrolo (Kralj Bao Daj). V toku osmletne vojne je bila sreča zdaj na tej strani, zdaj na drugi strani, toda zadnje čase je osvobodeno področje čedalje večje. Padec Dien Bien Fuja, ki so ga zavzele čete Ho Si Minha, je dobro pokazal, da osvobodilna vojska Vietnama ni le neko omejeno gibanje, temveč armada, ki resno preti, da bo Francija izgubila svojo kolonialno posest ne samo v Vietnamu, ampak v vsej Indokini.

V osmem letu vojne, v stanju, ki je videti za Francoske brez-

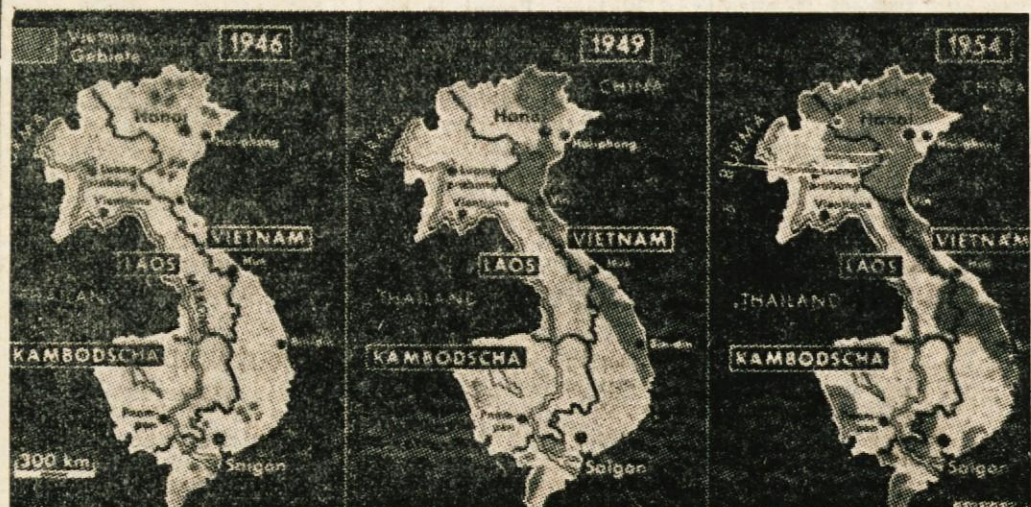
upno, so se zbrali v Zenevi diplomati, da bi našli osnovo za mir v Indokini. Kakšen naj bi bil ta mir, oziroma kakšen naj bi bil Vietnam?

Francoski bi seveda želeli tak mir, ki bi izbrisal Ho Si Minha. Ker pa je Ho Si Minh že

tako je začel svoje nemirno življenje, ki je trajalo do 1945. Leta 1920 je vstopil v Francosko komunistično partijo in 1923 odšel kot njen delegat v Moskvo. Od tam je čez leto dni odpotoval na Kitajsko. L. 1930 je organiziral indokitsko KP in začela se je doba uporov. Bil je večkrat zaprt, zatem pa je izginil in Francoski so na njegovo glavo razpisali velikansko nagrado. Njegov vpliv je bil tako velik, da je po japonski okupaciji Indokine mogel organizirati vse komuniste in nacionaliste v osvobodilno gibanje, imenovano Vietminh. 1944 je imel Vietminh v rokah šest severnih pokrajin Tonkina ter mrežo komitejev v Anamu in

Vietnamu samo pet let, naker bo Vietnam samostojna republika v okviru Francoske unije. Toda stvari, kot smo že omenili, so se razvile drugače in Ho Si Minh je moral spet v borbo za neodvisnost svoje domovine, kajti Francoski so zaradi svojih imperialističnih težej v Indokini prekršili sporazum in poklicali nazaj celo odstavljene kralja Bao Daja, svobodoljubnim vietminhovcem pa tudi ni šlo v račun, da bi morala njihova domovina ostati pod francoskim protektoratom.

Zdaj je Vietminh postal vsenarodna organizacija Vietnama, njegova udarna sila proti kolonizatorjem, njen vodja Ho Si Minh pa simbol upora in svo-

Pregled po Vietminhu osvobojenega ozemlja (črtkane temne ploskve)

zavladal tako velikemu področju dežele, ker ima v novem času velike uspehe in ker ima močno oporo tudi v Sovjetski zvezi in Kitajski, je to seveda nemogoče. Ho Si Minh bi pa nemara hotel, da se vse povrne na stanje iz leta 1946 in da se prizna zakonitost njegove vlade, kar bi pomenilo ukinitve režima, ki je bil vzpostavljen z Bao Dajem. To bi bilo seveda najbolj pravilno, toda za sedaj neuresničljivo. Tisti, ki so vzpostavili Bao Daja in tisti, ki ga priznavajo, predvsem Američani (ki ga dandanes smatrajo za svojega eksponenta), bodo branili ta režim, ker je pač njihov. Kajti v zadevi Vietnama in Indokine sploh se vrtikajo vse svetovne sile, kot na Koreji, ker jim gre pač za to, da imajo čim večji vpliv na Daljnem vzhodu — politični, gospodarski in vojaški. Francija si pa seveda prizadeva na vse kriplje in na vse načine, da ne bi izgubila svoje kolonije v Indokini in svojega dvomilijevskega vpliva na azijskem področju. Kakor je stanje sedaj, imajo diplomati na ženevski konferenci dve možnosti: ali razdelitev Vietnama na Ho Si Minhov in Bao Dajev ali skupno vladanje obeh v nerazdeljeni deželi. Ho Si Minh je vsekar za edinstvo Vietnama in proti razdelitvi, ki bi bila trajna. O tem pričajo njegove izjave. Na demokratski način mora dobiti Vietnam tako vlado (tako pravi), kakršno si ljudstvo samo želi. Glede na položaj, na svoje uspehe in na razpoloženje ljudstva je očitno, da bi bil na čelu vlade on sam.

»Človek, ki se blešči«

Človek, pravzaprav že kar legendarni junak, ki vodi Vietnamce v borbi proti kolonialistični politiki Francije za svobodo Vietnama, je Ho Si Minh in se je nekoč pisal Nguyen-ai Quoc. Rodil se je 1892 na severu Vietnama. Z njegovega očeta so Francoski preganjali, ker je podpiral nacionalno gibanje, sestro so obsodili na prisilno delo, sicer je kradla orožje za upornike, brata pa obsodili na smrt, ker je upornike skrival. Leta 1911 je dobil delo na neki francoski tovarni ladji in

Kosišini. 1945 je bila proglašena vietnamska republika in njen predsednik je postal Nguyen-ai Quoc, ki se je sedaj imenoval Ho Si Minh (človek, ki se blešči). Marca 1946 je podpisal s Francoski sporazum, da bodo njihove čete ostale v

bode za vso Indokino in za vse izpod jarma kolonizatorjev prebujajoče se azijske narode. Druga svetovna vojna je pretresla ves svet in navzlic vsem nasprotnim silam vidimo, da je po vseh deželah demokracija čedalje bolj na pohodu.

„Revček Andrejček“ v Stopičah

Prijetno presenečenje so pripravili zadnje nedelje marljivi člani KUD v Stopičah. Čeprav se igralska sezona že močno nagiba h kraju, so navzlic raznim težavam (majhen, zasilen oder,

Stopičani so pokazali na nedeljski predstavi dobro igro: nekaj igralcev — Andrejček — Miha Zagar, Hrastar — Franc Turk, Marička — Marija Jenko, France — Slavko Bohte, Nosanka

Nižja gimnazija v Stopičah pod Gorjanci; v načrtu je dograditev še levega trakta stavbe, ki bo po končanih delih ena najlepših šol na Dolenjskem

obličja dela na kmetijah itd.), dobro pripravili in odlično podajali ljudsko igro Revček Andrejček v režiji poštvalnega šolske upraviteljice Fanič Novakove. Skoraj 300 ljudi se je nagnetlo v največji šolski razred starega dela šolske stavbe, ki služi hkrati za gledališke predstave. Mnogi so morali odstopiti domov, ker ni bilo več prostora. Kako so ljudje žejni kulturne hrane, je obisk na nedeljski prireditvi znova pokazal. Kulturno-umetniško društvo »Boris Kidrič« v Stopičah zasluži za svoje prizadevano delo pohvalo, saj vztrajno nadaljuje pot, ki si jo je zastavilo ob ustanovitvi.

— Mjklč Marija — pa se je z odličnim življenjem in podajanjem prvo posebno odlikovalo. Tudi hčerka Ana (Počkarjeva), Zlobec (Pavlič), Korbar (Jože Bele) in Dornik (Ivan Murn) so igrali doživeto, tako da so ljudje resnično uživali v smešnih in žalostnih prizorih iz stare ljudske igre. Tudi manjše vloge so igrali dobro zaigrani; naj omenimo Jožeta Simca in Miho Možeta, Jano Novšak in Makso Vatovec, pa Franca Malovrha in Branka Sego. Zelo priropno sceno je postavil na oder predsednik društva upokojenec Novak, ki v svoji nenehni skrbi za rast stopičske šole sploh ne pozna odmora.

12.000 din odškodnine našim naročnikom

Podružnica Državnega zavarovalnega zavoda v Novem mestu je pred dnevi izplačala našemu naročniku tov. Jožetu Stariču, z Griča št. 8 pri Smarješi znesek 7000 din kot odškodnino za 35% invalidnost.

Jože Starič iz Klevevža

Tovarišu Stariču je pred meseci nesreča slučaj raztrgal dlani in mu trajno pokvaril dva prsta. Ker je imel naročino za Dolenjski list v redu poravnano, mu je Zavarovalni zavod odškodnino takoj nakazal.

V aprilu 1954 je novomeška podr. DOZ nakazala 5000 din našemu naročniku Vinku Mustavaru s Ponkevej 67, pošta Videm-Dobrepolje. Tov. Mustaver je lani 24. novembra padel po stopnicah tako nesrečno, da si je zlomil hrbtnico in je trenutno še 100% nesposoben za delo. Na račun invalidnosti, za katero je bil kot naročnik Dolenjskega lista brezplačno ozavarovan za vsoto 20.000 din, je medtem prejel 25% od zavarovalne vsote. Ostanek zavarovalnine bo pre-

jel po ponovnem zdravniškem pregledu, ko bo odstotek invalidnosti dokončno določen. Poleg zanimive branje pri naša Dolenjski list svojim bralcem tudi ugodnost brezplačnega nezgodnega zavarovanja. Edini pogoj, ki ga postavljamo našim naročnikom za to ugodnost, je v redu poravnana tekoča naročnina za naš tednik. Ko se bo te dni tudi pri vas morda oglašil poštar in vas prosil za plačilo zapadle naročnine, nikar ne odrecite. Prosi-

mo vas, da izpolnite svojo dolžnost do lista, ki ga vzdržujejo vsi naročniki z materialno naročnino; stroški za tiskanje lista so izredno visoki in nam zastanki neplačane naročnine delajo velike težave. Opozarjamo, da imajo pismo s s seboj naše posebne, z elektronske tiskane položnice, na katerih smo točno navedli vsoto zaostale naročnine za prvo polletje 1954, zamudnikom iz leta 1953 pa tudi lanske zastanke.

Nastop mladih glasbenikov v Novem mestu

Stevilni poslušalci, ki so 18. maja poslušali javno glasbeno produkcijo v Domu ljudske prosvete, so vnovič dobili potrdilo, da ima Novo mesto vzorno glasbeno šolo, ki z vsa glasbeno in pedagoško vestnostjo in s strokovnim znanjem vzgaja naš mladi glasbeni rod. Pred devetimi leti ustanovljena Okrajna nižja glasbena šola je dosegla in dosega prave uspehe in popolnoma upravičuje svoj obstoj. Pokazalo se je, kako je bila zamisel njenih ustanoviteljev za Novo mesto koristna in plodna. Danes šteje šola nad 100 učencev in ima odlični predavateljski zbor.

Doslej je bila vsakoletna javna produkcija učencev v šoli sami. Prostor ni bil za tak večji nastop premeren, pa tudi obisk je bil manjši, ker so prišli večinoma le stari učenci. Zato so letos javno produkcijo priredili v ustrenejšem prostoru, v Domu ljudske prosvete, in jo tako spremenili v zanimiv glasbeni večer, kar je izpričal tudi obisk.

Nastopili so gojenci vseh šestih letnikov — učenci violine, klavirja, čela, harmonike in solo petja, ki so izvajali dela domačih in tujih avtorjev. Produkcija je pokazala razvoj glasbenega pouka na šoli, saj smo slišali že prav spretno izvajane točke klaviristov in violinstov starejših letnikov pa do najmlajšega violinista, ki obiskuje še otroški vrtec, pa je vendar ves resen pogumno in pristrano »operiral« s svojim lokom.

Uvodno besedo o namenu glasbene šole in o velikem vzgojnem pomenu glasbe je spregovoril ravnatelj glasbene šole Drago Sproč, ki res vzhodno vodi svoj zavod, priljubljen pri učencih in učiteljskem zboru.

Za zaključek je zaigral zbor violin glasbene šole. Poslušalci so s poskovanjem bogato nagradili mlade glasbenike in jim tako dali novih pobud za še prizadevnejši študij teške, pa tako plemenite glasbene umetnosti. Hkrati je pa bilo to tudi priznanje predavateljem za njihov trud, vestnost in skrb za vzgojo našega glasbenega naraščaja.

Ker je bila cerkev premajhna, jo je župnik spustil v zrak

»Slovenski vestnik« ki izhaja v Celovcu, je prinesel nedavno tole vest:

Marsikdo bo mislil, da pretiravamo ali da pišemo neresnične stvari. Toda stvar je

resnična, pa naj je še tako nepravilna in lahko bi rekli, vsega obsojanja vredna.

Pred okrajnim sodiščem v Traunsteinu na Bavarskem je narreč pred nedavnim stal župnik iz Obereisendorf Schwertfirm, ki je bil obtožen, da je samovoljno razstrelil farno cerkev. Obtoženi župnik se je zagovarjal s tem, da je bila cerkev premajhna in ni mogla sprejeti številnih vernikov, društvo za zaščito spomenikov pa da ni dopustilo, da bi cerkev povečali, ker je spadala pod zaščito spomenikov, saj je bila zgrajena leta 1429. Sodišče je izreklo nerazumljivo milo kazen in obsodilo razstreljevalca starega kulturnega spomenika na dva meseca zapora pogojno. Mežnar, ki je župniku

pomagal pri nekulturnem poslu, je dobil mesec dni zapora in mora plačati 300 mark kazni, in edtem ko je župnik obsojen na plačilo 500 mark odškodnine.

Ne glede na to, da bi drugod kaj takega imenovali vsaj bogoskrunstvo, pa je izrečena kazen neverjetno nizka tudi v civilno-pravnem oziru, saj je predmetna cerkev predstavljala kulturni spomenik, star več kot pet stoletij. Hkrati je je tako simbolična obsodba nedvomno tudi nevarna vzpodbuda za podobne primere. Zamirivo bi bilo vedeti, če se na namerna razstrelitve hiše božje (v mirnodobnem času in ne v teku vojaških akcij) tudi po cerkvenem pravu tako milo kaznuje.

Posnemajte!

Izmed poštarjev, ki pobirajo naročnino za Dolenjski list, nam je doslej postal največ naročnikov dostavljač pošte v Dobrniču, tovariš Franc Glavan. Pridobil je 13 novih naročnikov in pobral tudi 3480.— din naročnine ter jo že postal upravi list. Poleg nagrade, ki mu jo je poslala uprava Dolenjskega lista, se mu za pridobivanje novih naročnikov javno zahvaljuje tudi uredništvo lista. Dobro vemo, da poštarji poznajo v svojem okolišju vsako hišo in vedo tudi, kje naši ljudje še nimajo nobenega častnika. In če hočemo uresničiti željo, da naj bi vsaka dolenska hiša imela tudi Dolenjski list, bodo prav naši poštarji lahko storili največ za razširitev lista.

SE NI ZRELA
Ravnateljstvu norišnice sta vsli iz sobe dve papigi, rdeča in zelena, ter zleteli na drevo. Pa zaprosi ravnatelj nekega, ne prehudega bolnika — norca, naj mu papigi ujame. Bolnik spleza med veje, pograbl rdečo papigo in jo prinese. »Najlepša hvala,« pravi ravnatelj. »Kje imate pa zeleno?« Bolnik debelo pogleda in odgovori očitačje: »Hm! Nje pa res nisem mogel odtrgati, ko je še zelena!«

POKORA, PA NE UŽITEK
Mističonar je dobil v precep zamorskega poglavarja in ga karal: »Vidiš, Bombo, ni lepo,

da tmaš v koči šest žen. Kot dober kristjan bi moral biti vzgled svojim podložnikom in se odredi tem pretiranim zemskim užitekom.«

»Kaj praviš?« se je začudil Bombo. »Ali belci res mislite, da je užitek za moža, če ima v koči šest žen? Jož, kako ste neumni.«

— Kako lepo in koliko vadi vaš mali! Ali mu to ne povzroča težav?
— Njemu ne, pač pa meni in sosedom ...

STANE GABROVEC: NAJSTAREJŠA ZGODOVINA DOLENJSKE

Na drugi strani pa so v tem času nekatere dežele že prestopile mejo prazgodovine in postale zgodovinske: iz Egipta in Srednje Azije poznamo iz tega časa že tudi pisane spomenike, vemo že za imena ljudstev in kraljev, za vojske in vojskovodje. Ta doba spada časovno med 3000 in 2000 pr. našim štetjem.

Sedaj imamo že samo 200 prehodnih let — nič več 5000 kot na prehodu iz paleolita v neolit — to je čas takomenovane bakrene dobe ali, kot jo danes pravilneje imenujemo, neolita. Nato pa se uveljavi kovina: najprej bron (od 1800 do 1000 bronasta doba), kateremu se pridruži okrog leta 1000 še železo (železna doba). Ta traja v bistvu še danes, če ne stojimo sedaj za bodočega zgodovinarja že na pragu atomske dobe, kdo ve? Le da nam danes novo izumljene kovine in elementi več ne označujejo časa. Zato govorimo o železni dobi le v prvem tisočletju pr. n. š., torej vse do časa, ko našo zemljo zasedajo Rimljani in vstopimo tako v krog zgodovinskega dogajanja, torej v čas, v katerem se že tudi našega ozemlja dotaknejo prva pisana poročila, če izzvememo le skromne notice starejših grških zgodovinarjev. Tudi sedaj so poročila še skromna, zato si moramo še vedno bistveno pomagati z arheološko metodo, vendar smo že v sklopu imperija, ki je globoko zgodovinski. Zaradi lažjega razumevanja naj se omenim, da imenujemo starejšo železno dobo (1000—400) pri nas halštatsko, po važnem najdišču Hallstatt v Avstriji, in mlajšo že-

lezno dobo (400—0) pa latensko, po najdišču La Tene v Švici.

Ta skromni časovni okvir nam je potreben, da v njem laže razumemo najstarejše dogajanje na Dolenjskem. Tako se na eni strani zavemo časa, v katerem je bila Dolenjska še pušta in prazna, dasti je drugod že prebival človek, in na drugi strani se posebej zavemo časa, ko je Dolenjska predvsem močno obljudena, tako močno kot komaj še kje drugje v prazgodovinski Evropi.

STAROKAMENA DOBA NA DOLENJSKEM
Paleolit pozna Dolenjska zaenkrat le skromno. Vendar ne moremo trditi, da ni človek že tudi takrat bival v večjem številu na Dolenjskem. Paleolitska veda je namreč že zelo mlada in pri nas šele neumorni profesor Srečko Brodar odkriva najstarejšega prebivalca na Slovenskem. Prof. Brodar pa je tudi na Dolenjskem, in sicer v Kostanjevici, odkril ostanke, ki nam jih je zapustil paleolitski človek. Kostanjeviki najdišče je bilo na prostem in ne v jami, kakor je večina paleolitskih najdb. Drugo najbližje paleolitsko najdišče, Njivice pri Radeču, spada že v Posavje. Da nam še tudi kaika dolenska jama pripravlja veselo presenečenje, sem prepričan. Treba bo le, da jih kdaj obišče prof. Brodar ali pa njegovi mladi pomočniki.

DOLENJSKA V MLADOKAMENI IN BRONASTI DOBI
Tudi iz mladokamene dobe nimamo na Dolenjskem nobenih ostankov. Neolitske kulture so poljedeljske, tedanj človek je iskal širokih plodnih ravnin. Teh mu Dolenjska ni mogla dati, zato ni čudno, da imamo prvo neolitsko postojanko že v ravninskem predelu, in ravnini Save. To je Ajdovska ja-

ma pri Krškem, ki je hkrati edina do sedaj res z gotovostjo izpričana neolitska postojanka v Sloveniji. Neolitske postojanke na Slovenskem nastevamo običajno na Ljubljanskem barju, toda te so v resnici mlajše, že iz časa prehoda neolita v bron in zgodnejših bronastih dob. Tedanji neolitski prebivalci so še pred indoevropejci in kažejo resno dokaj pisano podobo. V velikih sosednjih neolitskih najdiščih v Bosni imamo, sodeč po glinastih človeških figuricah, ki so bile tam najdene, celo primere črnih ras. Skromni ostanke iz Ajdovske jame še ne dopuščajo za sedaj večjih zaključkov.

Tudi prebivalcu Ljubljanskega barja se nismo našli sorodnikov na dolenski zemlji, ki spada v območje Dolenjskega muzeja. V ta čas sodijo kamnite osti iz kreslinika oz. kremenjaka, ki so bile najdene v St. Jerneju na Dolenjskem. To so najstarejši predmeti, ki vam jih lahko pokaže Dolenjski muzej (prva omar na levi). Kultura Ljubljanskega barja, sestra Slavonске kulture, ki pozna svoja velika najdišča na vzhodu (Vučedol, Sarvaš, Hrustovača pečina itd.), dasti še globoko prazgodovinska, je vendar še odraz dogajanja, ki ga lahko imenujemo zgodovinsko. Nastala je v času, ko so se prva ahajska plemena naselila v Grško.

DOLENJSKA TIK PRED PRIHODOM ILIROV
Tudi selitev Dorcev na jug je v sklopu velikih svetovnih premikov, ki jih je naše slovensko ozemlje občutilo. V ta čas, torej okrog 1200 pred n. š., spadajo velike depojske najdbe iz Črmošnjice, Jurkovič vasl itd., ki jih delno prav tako vidite v Dolenjskem muzeju.

Kaj so to depojske najdbe? V našem nemirnem času je to lahko razložiti. Zamislite se v čas pred 10 leti! Živel ste morda na osvobojenem ozemlju,

blížala se je nemška ofenziva, sovražnika niste imeli volje čakati, treba je bilo bežati. Svoje dragocenosti niste mogli vzeti s seboj, sovražniki jih niste hoteli prepuščati in tako ste jih na hitro zakopali z upanjem, da se zopet vrnete. Kdo ve? Vi ste se morda res vrnili, toda koliko je takih, ki se jih ni vrnilo nikdar več, zaklad je ostal pozabljen v zemlji. No, za tiste čase so bili zakladi dragoceni kovinski predmeti iz bronu: sekire, meči, srpi. Tudi tedanji prebivalci so jih v hitrih zakopali, toda vrnili se niso nikdar več. Take zakladne najdbe, ali kot jih imenujemo s tujko, depojske, so vedno znak težkih, nevarnih časov in velikih zgodovinskih sprememb. Bilo je tako pred 3200 leti kot pred desetimi.

KAJ NAM POVEDO O ILIRIH GRŠKI IN RIMSKI ZGODOVINARJI?
Neposredno po času teh depojskih najdb naselijo Dolenjsko Iliri. Dolenjska zemlja sprejme prebivalce, ki so ji ostali do konca zvesti. Na njej so se, lahko rečemo, rodili kot narod, dosegli svoj višek — gospodarji stiškega gradišča so bili še močnejši kot pozneje gospodarji stiškega samostana — in šli v letih 6—9 po n. š. tudi v brezupen upor proti tedaj najmočnejšemu rimskemu cesarstvu. Če sem rekel, šli skupaj na upor, je v tem dejstvu tudi dokaz, da so se dejansko več ali manj čutili kot narod. Sodobni in poznejši rimski zgodovinarji nam dajejo preskromne podatke, da bi o njih dobili zaključeno, celotno podobo.

DOLENJSKA — ILIRSKA ATIKA
Vseh podatkov, ki jih dajejo antični pisatelji o Ilirih, na tem mestu ne morem naštevati, gotovo pa je, da so bogatejši arheološki viri, to je izkopani ostanke, iz ilirske preteklosti.